

บทที่ 2

แนวความคิดทฤษฎีทางกฎหมายในการนำพยานหลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน

ปัญหาทางกฎหมายในการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนประเด็นในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาวิเคราะห์ได้แก่ แนวคิดบทบาทและคุณค่าของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานหลักทางนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดเรื่องความยินยอมในการตรวจพิสูจน์ผู้กล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยแนวคิดและทฤษฎีต่างๆเหล่านี้ จะแสดงให้เห็นถึง คุณค่าของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยที่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น หากมีการตรวจพิสูจน์โดยใช้หลักวิชาการที่ถูกต้อง ประกอบกับความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญแล้ว พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ดังกล่าวย่อมมีความน่าเชื่อถืออยู่มาก สามารถนำมาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญารวมทั้งพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์และความผิดของผู้ถูกกล่าวหาได้อย่างน่าเชื่อถือ

2.1 แนวคิดบทบาทและคุณค่าของพยานหลักฐานทางนิติศาสตร์

2.1.1 ความหมายและประเภทของพยานหลักฐาน

1) พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดที่สามารถจับต้องได้ตามกฎหมายและเป็นสิ่งที่สามารถเสนอในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 “พยานหลักฐาน” หมายถึง พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ตลอดจนพยานหลักฐานอื่นๆ ซึ่งอาจจะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำผิดได้ ยกตัวอย่างเช่น บุคคลรู้เห็นพฤติกรรมในการกระทำผิดของคนร้ายถือเป็นพยานบุคคล ส่วนเอกสารต่างๆ ที่ได้กระทำขึ้นโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ดีและกระทำขึ้น โดยผู้ร้ายหรือเป็นบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตามถือเป็น

พยานเอกสาร โอกาสที่คนจะประกอบความผิดโดยไม่ทิ้งร่องรอยพยานหลักฐานไว้นั้น เป็นไปได้ยากมากจนมีการกล่าวไว้ว่าการกระทำความผิดคนร้ายจะทิ้งร่องรอยไว้เสมอ ในกรณีปกติ พยานหลักฐานที่จะช่วยในการนำคนผิดไปฟ้องลงโทษ ได้นั้นจะเป็นพยานบุคคลเสียเป็นส่วนใหญ่ นั่นก็คือ อาชญากรถูกชี้ตัวโดยผู้เสียหาย พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือจากคำรับสารภาพของตัวผู้กระทำผิดเอง แต่ก็ปรากฏหลายครั้งไม่สามารถหาพยานบุคคลได้ พยานวัตถุจึงมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ที่เจริญก้าวหน้าขึ้นอุปกรณ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ มีขีดความสามารถในการเก็บและตรวจพิสูจน์ได้สูง นอกจากนั้นยังมีความเป็นรูปธรรม สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ จึงเป็นพยานหลักฐานที่ได้รับการยอมรับในชั้นศาลมากที่สุด¹

2) พยานบุคคล หมายความว่า บุคคลที่มาให้การด้วยวาจา เพื่อที่จะเปิดเผยถึงรับรู้ของตนเกี่ยวกับข้อเท็จจริงโดยการให้ถ้อยคำ ซึ่งรับรู้ นั้น หมายถึง การรับรู้จากการได้เห็น ได้ฟัง ได้รับกลิ่น ได้รส และได้รู้สึก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 ห้ามมิให้ยอมรับฟังพยานบุคคลใด เว้นแต่บุคคลนั้นสามารถเข้าใจและตอบคำถามได้และเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้น มาด้วยตนเองโดยตรง แต่ความในข้อความในข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ต่อเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายโดยแจ้งชัด หรือคำสั่งศาลว่าให้เป็นอย่างอื่น ซึ่งนำมาใช้ในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15²

3) พยานบุคคล จึงเป็นพยานหลักฐาน โดยตรง (Direct Evidence) และถือเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด (The Best Evidence Rule) เพราะอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ หากคู่ความสามารถนำพยานที่ดีที่สุดมาสืบได้ ก็มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมาก ถ้าหากสามารถนำมาได้ แต่ไม่ยอมนำมาสืบกลับนำพยานชั้นที่สองมาสืบ น้ำหนักแห่งพยานชั้นที่สอง ย่อมน้อยกว่าผู้พยานชั้นที่หนึ่ง อันมาจากเหตุผลที่ว่า พยานบุคคลก็มีความจำกัดข้อมูลอาจสับสน หรือจำเหตุการณ์ผิดพลาดรวมทั้งอาจมีการบิดเบือนข้อเท็จจริงได้ หรืออาจเกิดจากการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน พยานบุคคลจึงได้แก่ ประจักษ์พยาน

¹ สฤษดิ์ สืบพงษ์ศิริ, พันตำรวจโท. (2546). *ความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 3.

² คณิต ณ นคร. (2528). *พยานหลักฐานในคดีอาญา, หนังสือวิชาการทางกฎหมาย ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 153.

พยานบอกเล่า พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนภาษาที่เรียกพยานบุคคลบางครั้งเรียกว่า พยานคำเดียว ในความเข้าใจทั่วไป ก็ถือว่า พยาน คือ พยานบุคคล (witness) ปัจจุบันพบว่า การฟังพยานบุคคลอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอต่อการคลี่คลายคดีอาญา จึงต้องอาศัยพยานหลักฐานอื่นๆ มาประกอบการพิจารณามากขึ้น³

กรณีพยานหลายปากเบิกความเกี่ยวกับเหตุการณ์อันหนึ่งจะต้องอยู่บนหลักความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน⁴ คือ เหตุการณ์อันหนึ่งจะเป็นจริงได้ประการเดียวจะมีความจริงหลายประการในข้อเดียวกันไม่ได้ พยานหลายปากในข้อเดียวกันซึ่งสอดคล้องต้องกัน จึงแสดงว่า ข้อความนั้นน่าจะเป็นจริง กฎความจริงมิได้ันเดียวกันจึงมีความหมายในแง่ที่ว่าเมื่อความจริงมิได้อันเดียวแล้ว ถ้ามีคนหลายๆ คนต่างคนต่างพูด ตรงกันในเรื่องเดียวกันก็เชื่อได้ว่าเป็นความจริง เพราะเหตุที่ว่าความจริงมีประการเดียว แต่แม้จะสอดคล้องต้องกันก็อาจไม่ใช่ความจริง เช่น ชักซ้อมกันมาอาจจะเหมือนกันเกินไปจนเชื่อไม่ได้ ความสอดคล้องต้องกันอาจต้องสอดคล้องต้องกันในตัวพยานปากเดียวกันนั่นเองตั้งแต่ต้นจนปลาย หรืออาจสอดคล้องกับพยานหลักฐานอื่นก็ได้ เหล่านี้เป็นน้ำหนักของคำพยานประการหนึ่ง

โดยสรุปพยานหลักฐานมีทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสาร ซึ่งสามารถอธิบายประเภทของ พยานหลักฐาน ได้ดังต่อไปนี้⁵

4) พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความใดๆ ที่อาจอ่านดูได้จากลายลักษณ์อักษรหรือเครื่องหมายใดๆ เป็นกรสื่อถึงความหมายอันปรากฏอยู่บนกระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งคู่ความเสนอต่อศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตัวอย่างพยานเอกสาร ได้แก่ แถงจดหมาย หนังสือ สัญญา เอกสารราชการ โฉนดที่ดินบันทึกคำให้การ หรือคำแพ่งที่ปรากฏข้อความก็เป็นพยานเอกสารได้ พยานเอกสารมีความสำคัญมากในคดีแพ่ง ส่วนในคดีอาญาพยานเอกสารอาจเกิดความไม่เที่ยงตรงกับความจริง เพราะเหตุว่าพยานเอกสารเกิดจากการทำขึ้นโดยบุคคล ซึ่งอาจมีการปรุงแต่งข้อมูลได้

5) พยานวัตถุ หมายถึง วัตถุสิ่งของที่คู่ความอ้างเป็นพยาน อันได้แก่ อาวุธมีด ปืน ยาเสพติด รถยนต์ ทรัพย์สินที่ถูกลักไป บาดแผลจากร่างกาย เส้นขน เล็บ เส้นผม ฯลฯ ในคดีอาญาส่วนใหญ่แล้วพยานวัตถุมักจะถูกอ้างอิงมากในคดีแพ่ง แต่พยานวัตถุ ก็อาจมีการสูญหาย ถูกทำลายหรือ

³ โสภณ รัตนกร. (2557). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 2.

⁴ จิตติ ดิงศกัทธิย์. (2552). *ข้อสังเกตในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานและการเขียนคำพิพากษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 14.

⁵ ยิ่งศักดิ์ กฤษณจินดา. (2525). *กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 22.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

ทำให้ลบล้างได้โดยการกระทำของมนุษย์ หรือตามธรรมชาติ หากเก็บรวบรวมและดูแลรักษาไม่ดี⁷

6) พยานวิทยาศาสตร์ หมายถึง วัตถุ สิ่งของ ที่ใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ ในการยืนยันความถูกต้องแท้จริง อัน ได้แก่ ดีเอ็นเอ (DNA) ลายพิมพ์นิ้วมือ (Fingerprint) ในยุคปัจจุบัน พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ถูกนำมาใช้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ในนานาประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอีกหลายประเทศ ต่างก็ยอมรับว่าเทคโนโลยี ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ (DNA) ว่ามีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะคดีฆาตกรรม ศาลจะสามารถชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่ผ่านการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ก็โดยอาศัยคำเบิกความของพยานความเห็นที่เป็นบุคคลธรรมดา โดยมีได้มีการเบิกความในฐานะพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในคดีซึ่งตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรียกว่า พยานผู้เชี่ยวชาญ เบิกความในข้อเท็จจริงที่ศาลไม่อาจรู้เองได้ ปัจจุบันนี้การตรวจพิสูจน์ หลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความจริงในอดีตมีการใช้ระบบจารีตนครบาล สงสัยใคร เราก็นำมาสอบสวน เมื่อไม่ได้ความบางครั้งก็มีการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาเพื่อให้รับสารภาพ แสดงให้เห็นว่านิติวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อการพิสูจน์หลักฐาน นักกฎหมายยอมรับคุณค่าของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ว่ามีคุณค่าในตัวเองและมีประโยชน์ต่อการชั่งน้ำหนักในชั้นพิจารณาและพิพากษาคดี⁸

2.1.2 พัฒนาการของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ในปัจจุบันวงการวิทยาศาสตร์ได้พัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการตรวจพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผลการตรวจมีความแม่นยำและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาให้ได้มากที่สุด พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่นิยมใช้ได้แก่ การตรวจลายพิมพ์นิ้วมือเพื่อพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือที่ติดอยู่กับของกลางหรือสถานที่เกิดเหตุเป็นลายมือของจำเลยหรือไม่ การตรวจสอบอาวุธปืน (Ballistics) เพื่อตรวจสอบว่าหัวกระสุนปืนของกลางได้ถูกยิงด้วยปืนของกลางหรือไม่ การตรวจสอบว่าลายเส้นในเอกสารฉบับหนึ่งเป็นลายเส้นของจำเลยหรือไม่ ตัวอักษรในเอกสารเขียนโดยจำเลยหรือไม่ เป็นต้น⁹

ในปัจจุบันพยานหลักฐานที่ถือว่ามีค่าและสุดยอดของการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ก็คือ การตรวจหา DNA หรือการตรวจหาสารพันธุกรรม ซึ่งโดยหลักแล้วสารพันธุกรรมของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกัน ซึ่งในสถานที่เกิดเหตุโดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย คดีข่มขืนกระทำชำเราเราสามารถพบวัตถุพยานที่นำไปตรวจหาสารพันธุกรรม

⁷ ยิงศักดิ์ กฤษณจินดา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5. หน้า 33.

⁸ ยิงศักดิ์ กฤษณจินดา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5. หน้า 33.

⁹ สฤณี สืบพงษ์ศิริ, พันตำรวจโท. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 1-2.

ได้ เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน คราบน้ำลาย เป็นต้น เพื่อให้ทราบว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิด¹⁰

DNA เป็นผลมาจากกระบวนการทางธรรมชาติที่สร้างให้แต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล DNA เป็นสารพันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อและแม่ซึ่งมีความจำเพาะต่อบุคคลนั้นๆ และมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล กล่าวอีกนัยหนึ่ง DNA ของแต่ละคนนั้นจะแตกต่างกันไปนั่นเอง เว้นแต่ฝาแฝดแท้เท่านั้น DNA เป็นรหัสที่เก็บและถ่ายทอดข้อมูลไปสู่ลูกหลาน โดยทำหน้าที่ควบคุมลักษณะต่างๆ เปรียบเสมือนรหัสที่กำหนดความเป็นมนุษย์ของคนนั้น DNA จึงสามารถทำให้ทราบได้ว่า บุคคลคนนั้นเป็นใคร ดังนั้น DNA จึงเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ช่วยในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาได้ โดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย คดีข่มขืนกระทำชำเรา หรือคดีอาญาที่มีลักษณะเดียวกัน รวมทั้งยังสามารถพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่อีกด้วย

นอกจากประโยชน์จากการใช้ DNA ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญารวมทั้งพิสูจน์ความบริสุทธิ์ หรือความผิดของผู้ถูกกล่าวหาในคดีแล้ว DNA ยังสามารถนำไปใช้ในวงการแพทย์ได้ เช่น การวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรม การวิเคราะห์ยีนส์มะเร็งและรวมทั้งการตรวจทางนิติเวชวิทยาอีกด้วย¹¹

ผู้เขียนเห็นว่า พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในระยะแรกนั้นยังมิได้มีการใช้เทคโนโลยีรวมทั้งการวิเคราะห์เข้าไปในขั้นของร่างกายมนุษย์ แต่ใช้การวิเคราะห์จากความรู้ความชำนาญได้แก่ การตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ การตรวจสอบอาวุธปืน (Ballistics) การตรวจสอบว่าลายเขียนในเอกสาร ต่อมาเมื่อวิทยาศาสตร์สาขาอณูพันธุศาสตร์พันธุวิศวกรรมศาสตร์ ได้รับการพัฒนามากขึ้น จึงมีการนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ประเภท DNA มาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญามากขึ้น จากความก้าวหน้าดังกล่าว กฎหมายจึงได้บัญญัติถึงวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ได้แก่ ตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผม หรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อูจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกาย เพื่อนำไปตรวจพิสูจน์และได้มาซึ่งผลในการใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญารวมทั้งพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์และความผิดของผู้ถูกกล่าวหาในคดี ซึ่งนับเป็นความก้าวหน้าของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคู่ด้วยเช่นกัน

¹⁰ รุ่งระวี โสขุมมา. (2539). ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ กับการดำเนินคดีอาญา *วารสารบทบัญญัติ*, 25(1). หน้า 204.

¹¹ พรทิพย์ โรจนสุนันท์. (2544). ความรู้เบื้องต้น เรื่อง DNA Fingerprint *วารสารบทบัญญัติ*, 57(1). หน้า 86-

2.1.3 การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Evidence) เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น ด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัย เช่น ในทางฟิสิกส์ (Physics) ทางเคมี (Chemistry) หรือทางชีววิทยา (Biology) เป็นต้น ซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นได้มาจากการนำเอาวัตถุต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุมาผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา เช่น การนำเอาคราบเลือด เส้นผม เส้นขน ไปพิสูจน์เปรียบเทียบกับของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาว่าตรงกันหรือไม่ เป็นต้น ดังนั้นในการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นจึงต้องนำเสนอในรูปแบบของพยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness) เนื่องจากพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นต้องมีการนำเข้าสู่กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการประมวลผลการวิเคราะห์ ซึ่งจำเป็นต้องใช้บุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ¹²

สำหรับหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์โดยผ่านความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243¹³

มาตรา 243 “ผู้ใด โดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความเชี่ยวชาญในการใดๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของผู้นั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา อาจเป็นพยานในเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย ตรวจลายมือทำการทดลองหรือกิจการอย่างอื่น

ผู้เชี่ยวชาญอาจทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้แต่ต้องส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ศาลและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบ และต้องมาเบิกความประกอบหนังสือนั้น เว้นแต่มีเหตุจำเป็น หรือคู่ความไม่ติดใจซักถามผู้เชี่ยวชาญนั้น ศาลจะให้รับฟังความเห็นเป็นหนังสือดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องมาเบิกความประกอบก็ได้

ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญต้องมาเบิกความประกอบ ให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวต่อศาล ในจำนวนที่เพียงพอล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันเบิกความเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมารับไปในการเบิกความประกอบ ผู้เชี่ยวชาญจะอ่านข้อความที่เขียนมาก็ได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ ในคดีอาญาผู้เชี่ยวชาญอาจทำความเห็นเป็นหนังสือได้ แต่ต้องมาเบิกความประกอบ เว้นแต่เข้าข้อยกเว้น โดยหลักแล้วในการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยผ่านความเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้เชี่ยวชาญต้องทำความเห็นเป็นหนังสือและ

¹² ประมวล สุวรรณศร. (2511). พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์. *วารสารบทบัญญัติ*, 25(1). หน้า 31.

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243.

ต้องมาเบิกความประกอบหนังสือที่ตนทำความเห็นไว้ โดยต้องส่งสำเนาหนังสือนั้นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันเบิกความ ส่วนต้องส่งสำเนาหนังสือเป็นจำนวนเท่าใดนั้น บทบัญญัติมาตรา 243 มิได้กำหนดเป็นจำนวนตัวเลขไว้ แต่ได้กำหนดให้ส่งในจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งรับไป ดังนั้น หากคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมีจำนวนเท่าใดก็ให้ส่งสำเนาเป็นจำนวนให้เพียงพอต่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งรวมทั้งต้องส่งให้ศาลด้วย

หากมีเหตุจำเป็น หรือคู่ความไม่พอใจซักถามพยานผู้เชี่ยวชาญแล้ว ในกรณีนี้ผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องเบิกความประกอบก็ได้ แต่ผู้เชี่ยวชาญก็ต้องส่งความเห็นเป็นหนังสือต่อศาล โดยไม่ต้องส่งสำเนาให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในคดีอาญา ถ้าผู้เชี่ยวชาญทำความเห็นเป็นหนังสือก็ต้องส่งสำเนาคความเห็นนั้นต่อศาลเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งรับไป แต่ถ้ามาเบิกความเองโดยไม่ได้ทำความเห็นเป็นหนังสือก็ย่อมไม่มีสำเนาหนังสือดังกล่าวที่จะส่ง¹⁴

การรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญ เป็นข้อยกเว้นหลักที่ว่า ศาลไม่รับฟังความเห็นของพยานบุคคลเพราะ โดยหลักแล้ว ศาลจะไม่เอาความเห็นของบุคคลอื่นมาพิจารณาพิพากษาคดี แต่ในบางกรณีศาลจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญทางศิลปะ และวิทยาการต่างๆ และในบางกรณีพยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้ด้วยการทดลองทางวิทยาศาสตร์ย่อมเป็นสิ่งแน่นอน รับฟังข้อเท็จจริงได้ตามนั้น¹⁵

ในการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์โดยผ่านความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น กฎหมายให้อำนาจคู่ความนำพยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือของฝ่ายตนได้ ศาลจึงต้องมีแนวทางในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาถึงประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ กล่าวคือ ความเป็นกลางของพยาน พยานที่ศาลแต่งตั้งย่อมมีน้ำหนักมากกว่าพยานที่คู่ความจ้างมาซึ่งอาจเกิดความลำเอียงเข้ากับฝ่ายที่ตนว่าจ้าง ความรู้ความชำนาญของพยานผู้เชี่ยวชาญ เหตุผลประกอบการลงความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ และความมั่นใจในการลงความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญด้วย¹⁶

¹⁴ พรเพชร วิชิตชลชัย. (2555). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักออบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา. หน้า 333.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 324.

¹⁶ ณัฐ ดันศรีสวัสดิ์ และชินวัต สุวรรณทิพย์. (2552). *การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://thailis-db.car.chula.ac.th/CU_DC/Journal/JournalDec2006/nov1.pdf, [2562,30 ตุลาคม].

อย่างไรก็ตาม การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาโดยทั่วไป กล่าวคือ การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย กล่าวคือ¹⁷

1) การนำเสนอพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะต้องเป็น ไปเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย หมายความว่า พยานหลักฐานนั้นต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดี (Relevancy Rule) และ

2) พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นต้องมีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น

จะเห็นได้ว่า พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นก็จะต้องตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226¹⁸ เหมือนพยานหลักฐานประเภทอื่นเช่นเดียวกัน ดังนั้น พยานหลักฐานที่สามารถนำมาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีนั้น ต้องเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาในคดี และต้องมีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นด้วย หากพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นพยานหลักฐานที่ขัดต่อหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ศาลย่อมไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีก็ได้

เมื่อพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ก็ต้องอยู่ในบังคับมาตรา 226/1 ด้วย ซึ่งมาตรา 226/1¹⁹ ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า หากพยานหลักฐานซึ่งรวมถึงพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องมาจากการกระทำที่มิชอบหรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบแล้ว ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่ การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานนั้น

ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวง โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย²⁰

1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น

¹⁷ สุรนาท วงศ์พรหมชัย. (2551). *การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์,คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 77.

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226.

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1.

²⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226.

- 2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- 3) ลักษณะของความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- 4) ผู้ที่กระทำการ โดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่

เพียงใด

เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปค้นในบ้านซึ่งเป็นที่รโหฐาน โดยไม่มีหมายค้นและได้ไปพบคราบเลือด เส้นผม เส้นขน ในบ้านนั้น แล้วนำมาพิสูจน์เพื่อหาผู้กระทำความผิดในคดีฐานข่มขืนกระทำชำเรา ปรากฏว่าคราบเลือด เส้นผม เส้นขน นั้นมี DNA ตรงกับหลักฐานในที่เกิดเหตุดังนี้²¹

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไปเก็บ คราบเลือด เส้นผม เส้นขน นั้นเป็นการกระทำอันมิชอบ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการค้น ดังนั้น หลักฐานที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเก็บมาได้แก่ คราบเลือด เส้นผม เส้นขน นั้น จึงเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น โดยชอบเนื่องจากมีอยู่แล้วในบ้านแต่การได้มานั้นเป็นการได้มาโดยมิชอบ การรับฟังข้อมูลการตรวจพิสูจน์นั้นจึงเป็นไปตาม บทบัญญัติมาตรา 226/1 เป็นต้น

นอกจากนี้ในการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นต้องพิจารณาด้วยว่า การทดลองทางวิทยาศาสตร์นั้นได้ทำถูกต้องตามมาตรฐานที่ยอมรับทั่วไปหรือไม่ ตลอดจนการยอมรับการทดลองนั้นในวงวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้วย²²

2.1.4 น้าหนักหรือคุณค่าของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

จากพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ทำให้สามารถนำวัตถุต่างๆ ในที่เกิดเหตุไม่ว่าจะเป็นชิ้นส่วนอวัยวะของผู้กระทำความผิด หรือชิ้นส่วนต่างๆ ที่สามารถนำไปตรวจพิสูจน์เพื่อหาผู้ที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ทำให้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มีความสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงไปถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ จากพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์ดังกล่าวทำให้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มีค่าสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญามากขึ้น²³

การตรวจพิสูจน์เพื่อหา DNA จากชิ้นส่วนอวัยวะต่างๆ ของมนุษย์นั้นนับว่ามีความสำคัญสูงสุดและสุดยอดของพัฒนาการทางนิติวิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ในคดีฆาตกรรมประเภทต่างๆ คดีข่มขืนกระทำชำเรา คดีเกี่ยวกับเพศอย่างอื่น ตลอดจนคดีอาญาต่าง ๆ

²¹ สุรนาท วงศ์พรหมชัย. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 17. หน้า 78.

²² โสภณ รัตนกร. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 3. หน้า 436.

²³ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. (2541). การใช้ประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญทางนิติเวชและทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานในศาลกับการใช้ผู้เชี่ยวชาญในทางที่ไม่ถูกต้อง. *วารสารกฎหมาย*, 45(2). หน้า 175.

ที่สามารถนำเทคนิคนี้ ไปสู่การบุกเบิกด้านการตรวจทางนิติเวชแขนงใหม่ (New Dimension to Medico-legal Investigation)²⁴

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นสิ่งที่มีความชัดเจนอยู่ในตัวเองและการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์นั้น หากกระทำไปตามหลักวิชาการแล้วย่อมเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามีความน่าเชื่อถือ ดังนั้น หากมีการนำวัตถุต่างๆ ในที่เกิดเหตุ เช่น คราบเลือด เส้นผม เส้นขน ไปผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อวิเคราะห์หาตัวอย่างเพื่อตรวจหา DNA ถูกต้องตามหลักวิชาการแล้ว ผลการตรวจที่ได้ย่อมเป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถืออยู่มาก²⁵

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นนับได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักหรือคุณค่าในเชิงพิสูจน์คดีมากขึ้นหนึ่ง เนื่องจากพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นความรู้ที่ได้รับการยอมรับในวงการแพทย์และเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ง่ายเหมือนเช่นพยานหลักฐานประเภทอื่น ๆ²⁶

ในการนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญานั้นสามารถนำเข้ามาโดยผ่านความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น การชั่งน้ำหนักของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นจึงอยู่ภายใต้การชั่งน้ำหนักพยานความเห็น โดยทั่วไป โดยพิจารณาจาก²⁷

1) ความเป็นกลางของพยาน ถ้าพยานผู้เชี่ยวชาญเป็นพยานที่ศาลเป็นผู้แต่งตั้งที่เรียกว่าผู้เชี่ยวชาญ หรือเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจพิสูจน์ให้เห็นเป็นเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นงานประจำ เช่น เจ้าหน้าที่ตรวจลายมือชื่อปลอมของกองพิสูจน์หลักฐาน ย่อมน่าเชื่อว่าจะไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใด และมีน้ำหนักน่าเชื่อถือว่าผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญซึ่งคู่ความจ้างมาหรือรับจ้างตรวจพิสูจน์หรือลงความเห็นเป็นการส่วนตัว เพราะพยานผู้เชี่ยวชาญประเภทหลังอาจเบิกความลำเอียงเข้าข้างกับฝ่ายที่จ้างตน

2) ความรู้หรือความชำนาญของพยานผู้เชี่ยวชาญ คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีหลักฐานแสดงความรู้ความชำนาญของพยานผู้เชี่ยวชาญให้ศาลเห็น โดยอาจถามจากประวัติการศึกษา การทำงานของพยานหรือมีประกาศนียบัตร วุฒิบัตรหรือปริญญามาแสดง

²⁴ วิชญ์ อึ้งประพันธ์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 23. หน้า 176.

²⁵ วิชญ์ อึ้งประพันธ์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 23. หน้า 177.

²⁶ จรัญ ภักดีธนากุล. (2560). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 473.

²⁷ เข็มชัย ชุตินวงศ์. (2557). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษาแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 400 - 402.

3) เหตุผลประกอบการลงความเห็นของพยาน ข้อนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ศาลเชื่อพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นหรือไม่ พยานที่สรุปความเห็นของตัวเองง่ายๆ อาจไม่มีน้ำหนักพอที่ศาลจะเชื่อได้ ดังนั้น การสอบพยานผู้เชี่ยวชาญต้องให้พยานอธิบายถึงเหตุผลประกอบการตรวจพิสูจน์หรือการลงความเห็นให้บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีความรู้ในวิทยาการแขนงๆ นั้น ได้เห็นจริงเห็นจังไปด้วย

4) ความมั่นใจในการลงความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ ถ้าพยานลงความเห็นด้วยความมั่นใจว่าถูกต้องแน่นอน คำพยานนั้นย่อมมีน้ำหนักมาก แต่ถ้าพยานไม่มั่นใจ เช่น เบิกความว่ามีโอกาสผิดพลาดได้ 20% ดังนี้ ย่อมทำให้ศาลไม่แน่ใจว่าจะรับฟังตามความเห็นนั้นได้

สำหรับการให้คุณค่าหรือน้ำหนักของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นจากผลการศึกษาในเรื่องการพิสูจน์ DNA ในศาลพบว่า (ไพจิตร สวัสดิการ, 2547 ฉบับ 41) ในเรื่องการชั่งน้ำหนักผลการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ผู้พิพากษาจะให้น้ำหนักพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เนื่องจากผู้พิพากษาไม่พิจารณาว่าทฤษฎีหรือเทคนิคต่างๆ ได้ถูกตรวจสอบโดยผู้อื่น โดยการพิมพ์เผยแพร่ทางวิชาการหรือไม่ ผู้พิพากษาอาจไม่มีความรู้เรื่องเทคนิคที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ ผู้พิพากษาพิจารณาความผิดพลาดในตรวจพิสูจน์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปในทางน้อย อาจเนื่องจากไม่ทราบถึงวิธีการขั้นตอนในการตรวจพิสูจน์ แม้ผู้พิพากษาประมาณเกินครึ่งหนึ่งที่พิจารณาถึงความมีมาตรฐานในการตรวจพิสูจน์ ซึ่งเป็นมาตรฐานเรื่องการยอมรับทั่วไปหรือ General Acceptance ที่จะต้องเป็นที่ยอมรับของนักวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและพิจารณาว่าผลการตรวจพิสูจน์ได้มีการทดสอบหลายครั้ง จนผลที่ได้รับเหมือนกัน ทุกครั้งคือ มีการทดสอบเชิงประจักษ์แล้วรวมทั้งคำนึงถึงเรื่องการได้มาซึ่งตัวอย่างในที่เกิดเหตุและขั้นตอนนำตัวอย่างมาเป็นจำนวนมาก แต่ผู้พิพากษาไม่มีเกณฑ์ในการตรวจสอบเป็นของตนเองหากต้องพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์²⁸

สำหรับความเชื่อมั่นต่อผู้เชี่ยวชาญนั้น มีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก เนื่องจากมีความเชื่อมั่นว่าผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและตรงกับงานที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ที่ผู้อื่นให้การยอมรับในความรู้ ทำให้คำให้การของผู้เชี่ยวชาญมีน้ำหนักในการรับฟังมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าโดยลักษณะของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้น พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ หากมีการตรวจพิสูจน์โดยใช้หลักวิชาการที่ถูกต้องประกอบกับความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญแล้ว พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ดังกล่าวย่อมมีความน่าเชื่อถืออยู่มาก กล่าวอีกนัยหนึ่ง พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ดีมากขึ้นหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การ

²⁸ ไพจิตร สวัสดิการ. (2547). การพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ในศาลในคดีอาญา. *วารสารอุทธรณ์*, 51(3). หน้า 27.

ที่ศาลจะให้ความเชื่อถือหรือนำหนักของพยานหลักฐานในระดับใดนั้น ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว จำต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป หากในคดีใดมีพยานหลักฐานหลายประเภท และพยานหลักฐานเหล่านั้นสนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งกันแล้ว พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ย่อมมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือมาก

กล่าวโดยสรุป วิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผม หรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อูจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกาย เพื่อนำไปตรวจพิสูจน์และได้มาซึ่งผลในการใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญารวมทั้ง พิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์และความผิดของผู้ถูกกล่าวหาในคดีและมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมาก

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพิสูจน์หลักฐาน

ความหมายของการพิสูจน์หลักฐาน กล่าวว่าการพิสูจน์หลักฐาน หมายถึง กฎเกณฑ์ ทั้งทาง วิชาชีพและทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมุ่งเน้นในการให้ยอมรับ การเฉพาะ การจำแนก และการ ตีความหมายของวัตถุพยาน โดยนำวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์มาประยุกต์ใช้ในกรณีที่เกี่ยวข้อง ระหว่าง กฎหมายกับวิทยาศาสตร์ ประโยชน์แห่งกฎหมายที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ ประโยชน์ทางนิติบัญญัติ ใน เรื่องการออกกฎหมายและการลงโทษ²⁹

ความหมายของพยานหลักฐาน พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ ว่า มีการกระทำผิดเกิดขึ้น ใ้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำผิดให้เข้ากับ อาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้

ประเภทของพยานหลักฐาน ประเภทของพยานหลักฐานแบ่งได้ 3 ดังนี้³⁰

1) พยานหลักฐานทางตรง เป็นพยานบุคคล หรือพยานหลักฐานคำให้การของผู้ของผู้รู้ เห็น เหตุการณ์

2) พยานแวดล้อม เป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้โดยตรง แต่ นำมาใช้เพื่อสร้าง หรือเพื่อบอกความจริงได้เป็นการยืนยันองค์ประกอบของคดีหรือตอบปัญหาบาง ประการได้ โดยมีข้อสันนิษฐานความเป็นไปได้โดยมีมูลเหตุ

3) พยานหลักฐานที่แท้จริงเป็นพยานที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะสามารถใช้ยืนยัน ใน คดีได้โดยตรง หรือนำไปเชื่อมโยงให้เกี่ยวข้องกับคดีได้ เช่น รอยลายนิ้วมือ คราบโลหิต ปลูก กระสุนปืน เป็นต้น

²⁹ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. (2546). *นิติวิทยาศาสตร์ 1 เพื่อการสืบสวนสอบสวน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ทิซิจิ พรินติ้ง. หน้า 30.

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

นอกจากนี้ ประเภทของพยานวัตถุสามารถแบ่งตามลักษณะการเก็บได้ 2 ประเภท ดังนี้³¹

1) พยานวัตถุที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ เป็นพยานวัตถุที่มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก หรือการเคลื่อนย้ายอาจทำให้คุณสมบัติบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป เช่น ผนัง เตาผิง หรือรอยประทับรถยนต์ เป็นต้น พยานวัตถุชนิดนี้จะใช้วิธีการเก็บรักษาด้วยการถ่ายภาพ วาดรูปเหมือนมาตราส่วนจริงหรือหล่อปูนปลาสเตอร์ เป็นต้น

2) พยานวัตถุที่เคลื่อนย้ายได้ เป็นพยานวัตถุที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายได้โดยไม่ทำให้คุณสมบัติเปลี่ยนแปลงไป เช่น กระจัง ขวด แก้วอีก เป็นต้น

การยอมรับพยานหลักฐานในชั้นศาล กล่าวว่า การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับในชั้นศาลจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ 4 ประการและ การไม่ปฏิบัติตามหรือหลีกเลี่ยงกฎดังกล่าวอาจทำให้เป็นจุดอ่อนให้ทนายโต้แย้งได้ในชั้นศาล³²

1) ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเริ่มตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรกไปถึงสถานที่เกิด เหตุ จนกระทั่งเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เช่น แพทย์ หรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

2) เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หมายถึง บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ใช้ในการเข้าและเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่จากพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เป็นต้น

3) ทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามพยานวัตถุทุกชนิดทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุ ตำแหน่งที่พบและบรรจุหีบห่อไว้อย่างเหมาะสม

4) มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐาน โดยตลอด หมายถึงพยานหลักฐานนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคล หรือหน่วยงาน ตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งในชั้นศาลโดยไม่ขาดช่วงการครอบครอง ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น การส่งไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ จะต้องมีการแสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด

การนำพยานหลักฐานไปแสดงในชั้นศาลจะต้องมีการตรวจสอบ ดังนี้³³

1) พยานหลักฐานเป็นอันเดียวกับที่พบในสถานที่เกิดเหตุหรือไม่

³¹ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงษ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 29. หน้า 31.

³² อรรถพล แซ่มสุวรรณวงษ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 29. หน้า 32.

³³ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงษ์ และคณะ. (2546). นิติวิทยาศาสตร์ 2 เพื่อการสืบสวนสอบสวน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ทีซีจี พรินติ้ง. หน้า 24.

2) สิ่งที่สำคัญ สิ่งที่สำคัญของวัตถุพยานนั้นจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงและมีสภาพ เหมือนกับ ตอนที่เก็บจากสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนการตรวจสอบพยานหลักฐานในชั้นศาล สำหรับขั้นตอนการตรวจสอบ พยานหลักฐานในชั้นศาลสามารถกระทำโดยบุคคลที่พบพยานหลักฐานนั้น แต่ในบางกรณีที่มี ผู้เกี่ยวข้องหลายคน ศาลจะต้องให้แสดงลูกโซ่ของการครอบครองวัตถุพยานซึ่งประกอบด้วย³⁴

1) การจัดเก็บ กระทำโดยบุคคลผู้เก็บวัตถุพยาน โดยการทำดำหนิ ระบุวัน เดือน ปี เวลา ที่เก็บ พร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ของวัตถุพยานนั้นจากสถานที่เกิดเหตุจริง

2) การเก็บ แสดงให้เห็นว่าการเก็บและการครอบครองวัตถุพยานได้กระทำอย่างเหมาะสม

3) การขนส่ง การขนส่งวัตถุพยานทุกครั้ง จะต้องมีการรัดกุมและ ไม่มีการสับกับวัตถุ พยาน อื่น ๆ ได้

4) การส่งมอบ มีหลักฐานให้เห็นว่าวัตถุพยานของกลางได้ส่งมอบให้กับผู้รับอย่าง ถูกต้อง เหมาะสม

ความสำคัญของพยานหลักฐานและคุณค่าของวัตถุพยาน กล่าวว่า การสืบสวนสอบสวนนั้น จำเป็นจะต้องมีพยานหลักฐานเพื่อจะใช้เป็น หลักฐานยืนยันหรือบ่งชี้ในการกระทำความคิดของ ผู้กระทำความผิด จึงมีความสำคัญดังนี้ วัตถุ พยานเป็นสิ่งที่พิสูจน์ถึงการเกิดของคดี หรือเป็นการ พิสูจน์ว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น สามารถที่เชื่อมโยงกับผู้ต้องสงสัยให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย หรือสถานที่เกิดเหตุ อีกทั้งวัตถุพยานสามารถชี้ถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ และวัตถุพยานจะช่วยใน กรณีที่พนักงานสอบสวนมีปัญหา ในเรื่องการทำสำนวนวัตถุพยานจะมีความสำคัญมากขึ้น ศาลจะใช้ วัตถุพยานเป็นหลักเพื่อช่วย ในการตัดสินใจคดีให้เร็วขึ้น

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ กล่าวว่า สถานที่ เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิด เกิดขึ้น และอาจหาวัตถุพยานได้ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถอ่านสภาพของ สถานที่เกิดเหตุได้ ใครควรจะเป็นผู้กระทำความผิด ทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาใด และ ประสงค์อย่างไร

เมื่อเจ้าหน้าที่ชุดแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุ จะต้องรีบทำความเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การคาดการณ์นี้จะป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานต่อไป เจ้าหน้าที่ชุดแรกจะต้องทำการบันทึกเกี่ยวกับ เวลาต่าง ๆ เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะ ไม่ทำลายวัตถุ พยาน ซึ่งอาจจะพบได้ นอกจากนี้จะต้องพยายามสังเกตและบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งสามารถ เปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย ในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่เคลื่อนย้ายสิ่งของต่าง ๆ โดย เด็ดขาด เพื่อว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ชุดต่อไปเข้ามาตรวจสถานที่เกิดเหตุจะได้พบกับสภาพที่เกิดเหตุ

³⁴ อรรถพล เข้มสุวรรณวงศ์ และคณะ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 33. หน้า 25.

ในสภาพที่ใกล้เคียงกับ ตอนแรกมากที่สุด หากมีความจำเป็นในการเคลื่อนย้ายสิ่งของบางอย่าง จะต้องทำสัญลักษณ์ไว้ อย่างละเอียดเพื่อว่าจะได้นำมาไว้ที่เดิมได้อย่างถูกต้อง และหลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกทำ ความเข้าใจถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การวางแผน ป้องกันสถานที่เกิดเหตุ³⁵

การตรวจพิสูจน์หลักฐาน การตรวจพิสูจน์หลักฐาน สามารถที่จะดำเนินการได้ ดังนี้³⁶

1) การตรวจชี้เฉพาะ เป็นการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์แล้ว แสดงผลการตรวจพิสูจน์ว่าใช่หรือไม่ใช่ เช่น การตรวจพิสูจน์คราบ โลหิต การตรวจหาหมู่เลือด การตรวจคราบ อสุจิ การตรวจหาเขม่าป็น การตรวจยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น

2) การตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ เป็นการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานแล้วให้ความเห็นทางวิชาการ เช่น การตรวจวัตถุพยานเอกสารต่าง ๆ การตรวจเปรียบเทียบลายนิ้วมือ ลายเซ็น ตัวอักษร พิมพ์คือ ตรวจเปรียบเทียบเส้นผม เส้นขน หรือเส้นใย เป็นต้น

3) การให้ความเห็นทางวิชาการ เป็นการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีต่าง ๆ ซึ่งปกติ พยานหลักฐานจะถูกทำลายไปมาก แต่หลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุจะสามารถบ่งบอกถึงสาเหตุของ การกระทำความผิด หรือชี้แนวทางการกระทำของคนร้ายได้ และวัตถุพยานที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุ สามารถนำมาวิเคราะห์สืบสวนหาผู้กระทำความผิดได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ประวัติความเป็นมาของการพิสูจน์หลักฐาน นิติวิทยาศาสตร์ เป็นวิทยาศาสตร์ที่ประยุกต์ กับกฎหมาย ซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ หรือสำหรับการนำไปใช้สืบสวนของพนักงานสอบสวน ที่เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ อันเป็นรากฐานการเกิดวิชาการพิสูจน์หลักฐานและกองพิสูจน์หลักฐาน โดยมี ประวัติการเกิดพิสูจน์หลักฐานได้จากเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

ค.ศ. 1836 James M.Marsh สามารถหาสารหนูในกระเพาะปัสสาวะได้ ค.ศ. 1839 Ortila สามารถสกัดสารหนูจากอวัยวะของร่างกายได้ ค.ศ. 1844 Presenius & Von Babe ตรวจหาวัตถุเป็น พิษจำพวกโลหะได้ ค.ศ. 1850 Stas-Oto สามารถสกัดอัลคาลอยด์จากศพได้ ค.ศ. 1858 Willian Hershel เริ่มใช้ลายนิ้วมือพิสูจน์บุคคล ค.ศ. 1860 เริ่มมีวิธีการถ่ายภาพเพื่อประโยชน์ในทางนิติ วิทยาศาสตร์เป็น ครั้งแรก ค.ศ. 1879 Alphonse Bertillon ผู้เป็นบิดาแห่งการพิสูจน์อาชญากรรม เป็นผู้วางรากฐานของการบ่งชี้เฉพาะ ซึ่งเป็นหลักการพิสูจน์ตัวบุคคลที่เรียกว่า “Anthropometry” ซึ่งมีหลักจากคำว่า “บุคคลสองคนไม่มีโอกาสที่จะมีขนาดของร่างกายตรงกันได้ทุกประการ” ค.ศ. 1880-1890 Pual Uhlenhuth ค้นพบว่าแซร์มในเลือดนั้นสามารถแยกเลือดมนุษย์ได้แตกต่าง จากเลือดสัตว์ชนิดต่าง ๆ ได้ โดยวิธีการเรียกว่า “Precipitin Test” ค.ศ. 1882 Sir.Robert Henry ได้

³⁵ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 33. หน้า 25.

³⁶ อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 33. หน้า 26.

นำวิธีการชี้ตัวบุคคลโดยพิมพ์ลายนิ้วมือ ซึ่งเรียกว่า “Dactylography” มาใช้แทน “Anthropometry” และได้แพร่หลายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เกือบทุกประเทศจนถึงปัจจุบันนี้ ค.ศ. 1905 Collins ตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือ เป็นหลักฐานทางคดีฆาตกรรมครั้งแรกในประเทศสหราชอาณาจักร ค.ศ. 1909 ใช้แผนประทุษกรรม Modus Operandi ในกิจการตำรวจ³⁷

ในช่วงระยะเวลาศตวรรษที่ผ่านมา ศาสตร์แขนงนี้ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วเป็นอันมากบุคคลในอาชีพนี้ สามารถรวบรวมหลักวิชาได้เป็นหมวดหมู่จะต้องคอยหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และติดตามวิทยาการเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ ถ่ายทอดให้แก่บุคคลรุ่น ต่อ ๆ มา บางมหาวิทยาลัยได้เปิดการสอนถึงระดับปริญญาเอกในด้านเอกสาร ตำราต่าง ๆ มีอยู่จำนวนมาก ขณะเดียวกัน ก็มีการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ อันเกิดจากอาชญากรรุ่นหลัง ซึ่งนับได้ว่ามีทวีความยากลำบากในการติดตาม สืบสวน จับกุมในโลกไร้พรมแดนใบนี้

ประวัติของพิสูจน์หลักฐานในประเทศไทย พ.ศ. 2475 ได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้จัดวางโครงการตำรวจขึ้นใหม่ โดยเปลี่ยนชื่อกรมตำรวจภูธรเป็นกรมตำรวจ และให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยจัดแบ่งแผนกงานรายย่อยออกไปตามสมควรแก่รูปการ ในปีเดียวกันนี้พระยาจำแลนยบตีศรีบริบูรณ์มนตรี กระทรวงมหาดไทยได้จัดแบ่งแผนงานในกรมตำรวจ สำหรับตำรวจสันติบาลนั้น ได้ประกาศไว้ดังนี้³⁸

ตำรวจสันติบาลได้รวบรวมตำรวจภูบาล ตำรวจกองพิเศษกับตำรวจภูธรกลางเป็นตำรวจสันติบาลมีหัวหน้าเป็นผู้บังคับการหนึ่งนายแบ่งเป็น กองที่หนึ่ง กองที่สอง กองที่สาม และกองตำรวจแผนกสรรพากร ในกองที่สามนั้น แบ่งออกเป็นสี่แผนก มีอยู่แผนกหนึ่งในกองที่สามเป็นจุดกำเนิดของ กองพิสูจน์หลักฐาน คือ แผนกวิทยาการ พ.ศ. 2476 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมต่าง ๆ ใน กระทรวงมหาดไทย กำหนดงานของกรมตำรวจขึ้นมาใหม่ สำหรับกองตำรวจสันติบาล ได้กำหนด ไว้ดังนี้ กองกำกับการ 1 สืบสวนปราบปรามโจรผู้ร้าย กองกำกับการ 2 สืบสวนราชการพิเศษ กองกำกับการ 3 เทคนิคตำรวจ แบ่งออกเป็น 5 แผนก คือ³⁹

- 1) แผนกทะเบียนพิมพ์ลายนิ้วมือ
- 2) แผนกบันทึกแผนประทุษกรรม
- 3) แผนกพิสูจน์หลักฐาน

³⁷ สุรนาท วงศ์พรหมชัย , ร.ต.อ. (2551). *การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์,คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 20.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

³⁹ สุรนาท วงศ์พรหมชัย , ร.ต.อ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 37. หน้า 22.

4) แผนกบัญชีโจรผู้ร้าย

5) แผนกเนรเทศ

พ.ศ. 2483 ได้มีการปรับปรุงและขยายงานของกรมตำรวจ ได้จัดตั้งกองบังคับการตำรวจสอบสวนกลางขึ้นใหม่ โดยแยกงานทางด้านวิทยาการ ซึ่งเดิมสังกัดอยู่กับกองบังคับการตำรวจสันติบาล มาขึ้นตรงกับกองบังคับการตำรวจสอบสวนกลาง ต่อมาในปีพ.ศ. 2493 กิจการของตำรวจสอบสวนกลางเจริญรุดหน้าไป จึงยกฐานะขึ้นเป็นกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง โดยเริ่มยกฐานะกองกำกับการวิทยาการขึ้นเป็น “กองพิเศษ” (กองพิเศษที่จัดตั้งขึ้นใหม่นี้เป็นรากฐานของ “กองพิสูจน์หลักฐาน” และ “กองทะเบียนประวัติอาชญากร”) โดยในปี พ.ศ. 2497 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ได้มีการปรับปรุงหน่วยงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเพิ่มกองบังคับการขึ้นใหม่อีก 4 กอง และมีอยู่กองหนึ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของกองพิสูจน์หลักฐาน คือ กองวิทยาการ ในการยุบกองพิเศษไปรวมกับกองวิทยาการที่จัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อต้องการให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน และการตรวจพิสูจน์ค้นคว้าตัวบุคคลรวมอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน ซึ่งใน พ.ศ. 2503 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ได้มีการปรับปรุงหน่วยงานต่าง ๆ ใหม่โดยยุบ “กองวิทยาการ” ออกจากสารระบบทำเนียบราชการตำรวจ โดยแยกงานกองนี้ออกเป็น 2 กอง คือ กองพิสูจน์หลักฐาน กองทะเบียนประวัติอาชญากร โดยการแยกงานด้านการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน และงานตรวจพิสูจน์ค้นคว้าในด้านตัวบุคคลออกจากกัน และได้มีการปรับปรุงหน่วยงานทั้งสองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนั้น กองพิสูจน์หลักฐาน จึงได้ถือกำเนิด และเป็นหน่วยงานระดับกองบังคับการขึ้นตรงต่อ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ ตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2503 เป็นต้นไป โดยใน พ.ศ. 2535 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 4 ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2535 จัดตั้งสำนักงานวิทยาการตำรวจ ให้กองพิสูจน์หลักฐาน มีสายบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อ “สำนักงานวิทยาการตำรวจ”⁴⁰

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการลงโทษ

กระบวนการยุติธรรม หรือระบบงานยุติธรรม แปลมาจากคำว่า Criminal Justice Process หรือ Criminal Justice System หมายถึง ภาพรวมขั้นตอนและวิธีการสำหรับดำเนินการแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยมีองค์กรและบุคลากรที่มีอำนาจหน้าที่เฉพาะในการควบคุมขั้นตอนต่างๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ถือเป็นหนึ่งกลไกสำคัญในการควบคุมสังคมอย่างเป็นทางการ โดยนำกฎหมายมาใช้ควบคุมการบริหารงานพอบๆ กับใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานยุติธรรม ในประเทศไทย

⁴⁰ สุรนาท วงศ์พรหมชัย , ร.ต.อ. อ่างแก้วเชิงอรธที่ 37. หน้า 24.

ใช้ระบบนิติรัฐ (Legal State) ประกอบหลักนิติธรรม (Rule of Law) นั่นคือ พลเมืองทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้เงื้อมมือของกฎหมายอย่างเดียวกันและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบมากกว่าพลเมือง โดยกฎหมายดังกล่าวจะทำหน้าที่กำหนดบรรทัดฐานและควบคุมความประพฤติของพลเมืองในสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขถาวร ทั้งยังกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ได้ล่วงละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นๆ เพื่อแยกบุคคลเหล่านั้นออกจากสังคม (Separate) เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นหลบจำ ไม่กระทำความผิดซ้ำ อันเป็นการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) หนี้ยวรั้งบุคคล (Restraint) แก้แค้นทดแทน และแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)⁴¹

กระบวนการยุติธรรมซึ่งโดยทั่วไปจะหมายถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาประกอบด้วยองค์กรหลัก 4 องค์กร คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นระบบงานที่มีความสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในขั้นตอนใดหรือองค์กรใด จะมีผลกระทบต่อขั้นตอนอื่นทั้งหมด แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 กระบวนการใหญ่ๆ ดังนี้⁴²

1) กระบวนการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา ก่อนฟ้อง ได้แก่ การสืบสวน การจับกุมและการสอบสวนผู้ต้องหา

2) กระบวนการดำเนินคดีกับจำเลยหลังฟ้อง ได้แก่ การต่อสู้คดี การพิจารณาพิพากษาคดี

3) การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดตามคำพิพากษาของศาล

ในแง่สังคมวิทยา กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน คือ

1) ผู้กระทำผิด หรืออาชญากร (Defender)

2) เหยื่ออาชญากรรม (Victim)

3) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และหน่วยปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน (Community Based Program)

4) สังคม (Society) ซึ่งหมายถึง ประชาชนทั่วไป

อย่างไรก็ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีองค์ประกอบทั้งสี่ประการดังกล่าว ในสังคมหนึ่งๆ อาจเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอกได้ (Outside Influence)

⁴¹ ธานีส เกศวิทักษ์. (2557). *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1-2 (มาตรา 1-156)* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 380.

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 381.

ขณะเดียวกันองค์ประกอบทั้งระบบดังกล่าวที่ได้กระทำกิจกรรมใดๆ ขึ้นล้วนมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายนอกสังคมนั้นเช่นกัน⁴³

2.3.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control)

ทฤษฎีนี้เน้นหนักทางด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นการควบคุม ระงับ และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลักใหญ่ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจะควบคุมและปราบปรามหรือจับกุมอาชญากรรมมาลงโทษตามกฎหมายได้จะถูกประชาชนพึงเถียงว่าความสงบเรียบร้อยความสงบเรียบร้อยของสังคมจะสูญสิ้นไป และเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริตได้รับความกระทบกระเทือน⁴⁴

ถ้าหากว่ากฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษได้แล้ว ความไม่นำพา และไม่เคารพต่อกฎหมายก็จะเพิ่มมากขึ้น ผลเมืองที่เคารพกฎหมายจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมสิทธิของสุจริตชนจะถูกรุกราน และผลประโยชน์จะถูกถ่วงละเมิด เสถียรภาพในชีวิตและทรัพย์สินของเขาย่อมจะลดน้อยถอยลงไป และในที่สุดอาจจะทำให้เขาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในสังคมได้⁴⁵

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐจะต้องให้หลักประกันต่อสังคม ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วจะต้องปรับปรุงและเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม เช่น การสืบสวน การสอบสวนคดีอาญา การดำเนินคดี การพิสูจน์ความผิด และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ซึ่งถูกศาลพิพากษาลงโทษแล้วอย่างได้ผล

กระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดและการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดสูง โดยใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ (Process) ในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีความรวดเร็วและแน่นอน ความรวดเร็วในที่นี้หมายถึงมีวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบแผน แต่ในขณะเดียวกันก็ยืดหยุ่นได้บ้าง ส่วนความแน่นอน หมายถึง โอกาสที่

⁴³ จารุวรรณ ชาวศรีทองและนรินยา สุภาพพูล. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม: รูปแบบ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. หน้า 52.

⁴⁴ จิรสุดา ถาวรสุขศรี. (2554). *การค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะสถานที่รโหฐาน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 8.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

ผู้กระทำผิดจะรอดพ้นจากการถูกศาลพิพากษาลงโทษได้น้อยที่สุด ขั้นตอนในกระบวนการทางอาญาจะต้องไม่มีแบบพิธีที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินคดี⁴⁶

ตามทฤษฎีนี้การค้นหาข้อเท็จจริงในคดีจะพยายามให้ยุติในขั้นต้นของกระบวนการยุติธรรมให้มากที่สุด เช่น คดียุติในชั้นพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการมากกว่าการนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยไม่จำเป็น ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการดำเนินงานตามขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคควรจะอยู่ภายใต้อำนาจของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเป็นส่วนใหญ่

คดีอาญาทั้งหลายทั้งปวงซึ่งเข้ามาสู่ระบบความยุติธรรมตามทฤษฎีนี้จะดำเนินไปตามขั้นตอนเป็นต่างๆ ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดชะงัก ดังนั้น จึงมีผู้เรียกว่า กระบวนการกลั่นกรอง (Screening Process) ในแต่ละขั้นตอนดังนี้ การสืบสวนก่อนทำการจับกุม การจับกุม การสืบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมคดีเพื่อฟ้องยังศาล การพิจารณาคดี การพิพากษาลงโทษ ผู้กระทำความผิด และการปลดปล่อยจำเลยขั้นตอนต่างๆ จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และเป็นการปฏิบัติงานประจำ⁴⁷

ส่วนการกลั่นกรองคดีจะดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นตามลำดับและวิธีที่ถือว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ การวิจัยคดีให้เสร็จสิ้นไปตั้งแต่ขั้นต้นต้นๆ ของกระบวนการ เช่น ผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานอ่อน หรือพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะลงโทษได้ หรือไม่ทราบแน่ชัดว่าผู้ต้องหาให้ปล่อยตัวไปแทนที่จะนำตัวผู้ต้องหามาดำเนินตามขั้นตอนต่างๆ จนเสร็จสิ้นกระบวนการแล้วศาลพิพากษายกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไป เป็นต้น⁴⁸

ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์เขาก็จะถูกกลั่นกรองออกไป ส่วนผู้ที่กระทำผิดก็จะถูกดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว ทฤษฎีนี้เชื่อว่าตำรวจและอัยการสามารถที่จะวินิจฉัยความถูกต้องในขั้นต้นได้⁴⁹

ความมุ่งหมายของทฤษฎีนี้ก็คือ ขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพและต้องยอมรับว่าการค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นตำรวจและอัยการเพียงพอที่จะเชื่อถือได้

⁴⁶ ศิริรินทร์ อินทรวิจิต. (2548). *การแสวงหาพยานหลักฐานจากตัวผู้ถูกกล่าวหา : ศึกษากรณีการตรวจตัวและการค้นตัวในการดำเนินคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 22.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

⁴⁸ ภาณุพล บุรพันธ์. (2557). *การคุ้มครองเด็กและผู้หญิงจากการตรวจพิสูจน์บุคคลโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ตามมาตรา 131/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 12 - 14.

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

ความมุ่งหมายของทฤษฎีนี้ก็คือ ขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และต้องยอมรับว่าการค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นตำรวจและอัยการเพียงพอที่จะเชื่อถือได้

ผู้สนับสนุนทฤษฎีนี้อ้างว่า ฝ่ายปกครองจะค้นหาข้อเท็จจริงในคดีได้ดีกว่าศาล ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงมุ่งไปถึงการมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (ตำรวจและอัยการ) ที่มีคุณภาพสูง⁵⁰

ตามระบบความยุติธรรมเช่นนี้ ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมจึงมีผลที่อาจเป็นไปได้ 2 ประการ⁵¹ คือ

- 1) การปลดปล่อยผู้ต้องสงสัย หรือผู้บริสุทธิ์โดยเร็ว
- 2) การดำเนินคดีต่อผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานแน่นแฟ้น หรือผู้ต้องหาไร้สารภาพ

2.3.2 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)

ทฤษฎีนี้มีค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม กล่าวคือ การดำเนินคดีตามความคิดในเรื่องความเป็นธรรมจะมีอุปสรรคขัดขวางมิให้ผู้ต้องหาถูกส่งผ่านไปตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวก ทั้งนี้มิได้หมายความว่า อุดมการณ์ของทฤษฎีนี้แตกต่างจากทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม แต่ทว่าทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมยึดถือหลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรมมากกว่าความคิดในเรื่องการควบคุมอาชญากรรม และไม่เชื่อว่าความคิดในการควบคุมอาชญากรรมอย่างที่กล่าวอ้างมาข้างต้นนั้น จะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาข้อเท็จจริง ซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการหรือฝ่ายปกครองจะเชื่อถือได้เพียงใด เพราะวิธีปฏิบัติของตำรวจและอัยการเป็นการดำเนินงานในที่รโหฐาน ซึ่งอาจจะใช้วิธีการล่อลวง ชู่เงิน หรือการสร้างพยานหลักฐานขึ้นใหม่ได้ ดังนั้นแนวความคิดของทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมจึงไม่เห็นพ้องด้วยการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม และต้องการให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการ และเปิดเผยในศาลสถิตยุติธรรม ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อหน้าองค์คณะของผู้พิพากษาที่เป็นกลางไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใด⁵²

ด้วยความคิดเห็นดังกล่าวนี้ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมจะยึดกฎหมายเป็นหลัก บุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่าประกอบอาชญากรรมเพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าเขาได้กระทำเท่านั้น แต่เขาจะ

⁵⁰ ประธาน วัฒนวานิชย์. (2519). บทเรียนจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของทวีปยุโรป. วารสารนิติศาสตร์, ฉบับเลข 2517-2518 (กรกฎาคม). หน้า 146 - 147.

⁵¹ ภาณุพล บุรพันธ์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 48. หน้า 16.

⁵² ภาณุพล บุรพันธ์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 48. หน้า 20.

มีความผิดก็ต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาพิพากษา ซึ่งขาดแล้วว่าเขามีความผิด นอกจากนั้นผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาจะต้องพิจารณา ด้วยบทกฎหมายต่างๆ ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของเขาอย่างถ้วนถี่ เช่น อำนาจศาลในการพิจารณาคดี อายุความ การฟ้องซ้ำ ความรับผิดชอบทางอาญา และอื่น ๆ⁵³

ทฤษฎีนี้เห็นว่าไม่สมควรที่จะปล่อยให้องค์กรอื่นนอกจากศาลเป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริง เพราะยอมรับว่าองค์กรผู้พิพากษาที่เป็นกลางและไม่ลำเอียงเท่านั้นที่เชื่อถือได้⁵⁴

ความแตกต่างระหว่างความคิดของทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมและการควบคุมอาชญากรรมจึงอยู่ที่วิธีปฏิบัติ (Procedures) ในทางทฤษฎี ความคิดทางด้านการควบคุมอาชญากรรมอาจเป็นผลทำให้สังคมยอมรับการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่บางประการ เช่น การจับกุมโดยมิชอบ การค้นโดยมิชอบ การสอบสวนโดยใช้กำลังบังคับ ชู่เฉื่อย และล่าถอย หรืออื่น ๆ⁵⁵

ส่วนกระบวนการนิติธรรมเน้นทางด้านวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือละเมิดกฎหมายศาลจะใช้ดุลพินิจให้ปล่อยตัวจำเลย หรือให้พิจารณาคดีใหม่ได้⁵⁶

ในการพิจารณาทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีระบบกฎหมายของประเทศใดที่ปฏิบัติตามแนวคิดทั้งสองและทฤษฎีดังกล่าวนี้ ก็มีได้ ยึดถือปฏิบัติกันในสหรัฐอเมริกา (เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ศาลสหรัฐจะวางหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาอย่างมากมาย และเข้าถึง Adversary System แต่ในทางปฏิบัติคดีอาญามากกว่าร้อยละ 90 มิได้ดำเนินการพิจารณาคดีตามกระบวนการของกฎหมายอย่างแท้จริง แต่เกิดจากการประนีประนอมกันระหว่างอัยการ จำเลย ทนายจำเลย)⁵⁷

ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติกันอยู่ในชีวิตจริงจะเป็นระบบผสมของทฤษฎีทั้งสอง แต่มีข้อสังเกตว่าทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมอาจเป็นระบบในอุดมคติ (Ideal Type) ซึ่งนัก

⁵³ ภาณุพล นุรพันธ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 48. หน้า 20.

⁵⁴ ภาณุพล นุรพันธ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 48. หน้า 21.

⁵⁵ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2548). รายงานผลการวิจัยสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ศึกษารูปแบบจากคดีสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้ไว้เหมาะสม. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 76.

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 77.

⁵⁷ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 55. หน้า 77.

นิติศาสตร์แสวงหาตัวอย่างระบบความยุติธรรมทางอาญาของสหรัฐ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีหลักการใกล้เคียงกับแนวความคิดด้านกระบวนการนิติธรรมมากกว่าระบบของประเทศอื่น⁵⁸

กระบวนการนิติธรรม (Due Process) หมายถึง การใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและมีเหตุผล ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐหมายถึงรัฐหรือรัฐบาลกลางจะดำเนินคดีต่อผู้ต้องหาในคดีอาญาด้วยหลักของความเป็นธรรมและวิธีพิจารณาตามกฎหมายจะต้องให้ความคุ้มครองต่อบุคคลตามมาตรฐานขั้นต่ำ ภายใต้หลักแห่งเสรีภาพ (Liberty) นอกจากนี้กระบวนการตามกฎหมายในรัฐประชาธิปไตยซึ่งดำเนินไปในแต่ละขั้นตอน ปฏิบัติถูกต้องเป็นธรรมและเหมาะสมหรือไม่⁵⁹

ประเทศต่างๆ ได้พยายามพัฒนาสังคม กฎหมาย และโครงสร้างขององค์กรต่างๆ ให้ทำหน้าที่กลั่นกรอง ผู้ละเมิดกฎหมายของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็ให้หลักประกันเสรีภาพแก่ผู้บริสุทธิ์หรือผู้กระทำผิดเพียงผิวเผิน⁶⁰

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพมากจะให้หลักประกันแก่สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลน้อย และในทางกลับกันกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลสูงจะมีประสิทธิภาพลดลง ระบบกฎหมายในบางประเทศได้ยินยอมเสียสละความมีประสิทธิภาพบางประการเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล⁶¹

สิ่งสำคัญที่ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศใดประเทศหนึ่งผิดแผกแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ในกระบวนการยุติธรรมการวินิจฉัยความผิดและการลงโทษผู้กระทำความผิด⁶²

คำพิพากษาของศาลฎีกาสหรัฐ (U.S.) ได้วางรากฐานในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นธรรมทางอาญาไว้มากมายซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้⁶³

1) ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาจะต้องกำหนดปทัสถาน (Norm) ที่เป็นมาตรฐานแน่นอนและชัดเจน โดยไม่มีที่สงสัย เพื่อให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามได้โดยถูกต้อง

⁵⁸ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 55. หน้า 78.

⁵⁹ ประธาน วัฒนวาณิชย์. (2520). ระบบความยุติธรรมทางอาญา:แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม. *วารสารนิติศาสตร์*, 9(2) หน้า 149.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 149.

⁶¹ ประธาน วัฒนวาณิชย์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 59. หน้า 148.

⁶² ประธาน วัฒนวาณิชย์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 59. หน้า 147.

⁶³ ประธาน วัฒนวาณิชย์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 59. หน้า 150.

2) การตั้งข้อหาจะต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ หมายความว่า การกล่าวหาบุคคลหนึ่งบุคคลใดจะต้องแจ้งให้บุคคลนั้นทราบถึงลักษณะแห่งความผิดและข้อหา

3) การฟ้องคดีโดยไม่ชักช้า หมายความว่า ผู้ถูกจับกุมในคดีอาญาจะถูกดำเนินคดีในศาลโดยปราศจากการชักช้าโดยไม่จำเป็น

4) สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง การบีบบังคับให้ผู้ต้องหารับสารภาพ การใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ชักงูใจ หรือใช้สงครามจิตวิทยา และวิธีการที่ไม่สมควรจะกระทำมิได้ เช่น พยานหลักฐานที่ได้มาโดยการสะกดจิตศาลไม่ยอมรับฟัง (คดี *Leyre V. Denno*, 1954)

5) ห้ามมิให้ทำการค้นและจับ โดยไม่มีเหตุผล ความมุ่งหมายของกฎหมายก็เพื่อที่จะให้ความคุ้มครองแก่บุคคลในกรณีที่ถูกรวบ โดยไม่มีเหตุอันสมควรรวมทั้งการค้นและยึดทรัพย์สิน โดยไม่มีหมายจะไม่สามารถนำพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนี้ไปใช้ยื่นจำเลยในศาลใดได้

6) สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายจากรัฐ สิทธิในข้อนี้ได้รับการยอมรับเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2506 ภายหลังจากได้มีการโต้แย้งกันระหว่างนักนิติศาสตร์สหรัฐอเมริกามานานกว่า 30 ปี สิทธิดังกล่าวนี้จะเริ่มต้นเมื่อบุคคลใดถูกเจ้าหน้าที่สืบสวนว่ากระทำผิดกฎหมาย ผู้ต้องหาที่ยากจนทุกคนจะขอให้รัฐจัดหาทนายความให้แก่ตน ได้ถ้าถูกกล่าวหา ในคดีอุกฉกรรจ์ (Felonies) นอกจากนั้นกฎหมายยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบว่าตนมีสิทธิที่จะไม่ให้การ และมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายจากรัฐโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

7) การพิจารณาคดีโดยลูกขุน

8) มีสิทธิที่จะเรียกพยานฝ่ายตนและซักค้านพยานฝ่ายตรงข้าม สิทธิในที่นี้เป็นสิทธิในคดีอาญาไม่รวมถึงการพิจารณาคดีปกครองหรือการพิจารณาคดีโดย Grand Jury

9) มีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีจากผู้พิพากษาที่เป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

10) มีสิทธิที่จะได้รับการฟ้องร้องจากอัยการที่เป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด หมายความว่า อัยการจะต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ทั้งของรัฐและจำเลย

11) ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ หมายความว่า ทนายของรัฐจะต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยโดยปราศจากข้อสงสัย และหน้าที่นำสืบเป็นของรัฐมิใช่ของจำเลย

12) ห้ามมิให้ลงโทษจำเลยด้วยความทารุณ โหดร้าย และวิปริตผิดธรรมดา

13) มีสิทธิที่จะได้รับการประกันตัวด้วยหลักทรัพย์พอสมควร⁶⁴

กล่าวโดยสรุป วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐจะต้องให้หลักประกันต่อสังคม โดยการปรับปรุงและเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม เช่น

⁶⁴ ประธาน วัฒนวานิชย์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 59. หน้า 154-156.

การสืบสวน การสอบสวนคดีอาญา การดำเนินคดี การพิสูจน์ความผิด และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ได้อย่างบรรลุผลเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

2.4.1 ทฤษฎีการสอบสวนและการรับฟังซึ่งนำพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน

ในการให้ความเห็นทางคดีของพนักงานสอบสวนว่าควรจะตั้งฟ้องหรือตั้งไม่ฟ้องผู้ต้องหา มีข้อพิจารณา 2 ประการ คือ ประการแรก ต้องมีกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานและค้นหาข้อเท็จจริงในคดี ประการที่สองนำข้อเท็จจริงที่ได้มาปรับกับข้อกฎหมาย โดยระดับการรับฟังและซึ่งนำพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนอยู่ในระดับมีเหตุอันควรเชื่อว่าคดีมีมูล (Prime Facie Case) คือ มีพยานหลักฐานน่าเชื่อว่าผู้ต้องหากระทำความผิดจริง โดยให้นำนักประมาณร้อยละ 70-75 (จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, 2551, หน้า 10) หากคดีมีพยานหลักฐานน้อย หรือไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหาควรได้รับการปล่อยตัวไป⁶⁵

2.4.2 ทฤษฎีหลักค้นหาความจริง (Truth Finding Theory)

การดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะเป็นขั้นตอนแรกที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงต้องค้นหาความจริงและกั้นกรองคดีในเบื้องต้น เพื่อให้ความเห็นทางคดีตั้งฟ้องหรือตั้งไม่ฟ้องผู้ต้องหา เสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา หากพนักงานอัยการมีความเห็นตั้งฟ้องผู้ต้องหาพยานหลักฐานที่จะใช้พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ก็คือพยานหลักฐานที่ได้มาจากกระบวนการในชั้นสอบสวน หากกระบวนการรวบรวมมีข้อบกพร่อง ผลที่ตามมาคือในชั้นพิจารณาของศาลก็อาจจะแก้ไขอะไรไม่ได้มาก เพื่อให้ความเป็นธรรมกับผู้ต้องหา การดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนจึงต้องทำการค้นหาความจริงของคดีให้ถูกต้องและชอบธรรม เพราะหากกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานมิได้ปฏิบัติหรือละเลยต่อหลักค้นหาความจริงแล้ว สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาอาจถูกกระทบกระเทือน และผู้กระทำความผิดที่แท้จริงอาจหลุดรอดจากการถูกลงโทษตามกฎหมาย ผลสุดท้ายคือความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายอาญา ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อระบบการดำเนินคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรม⁶⁶

⁶⁵ จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. (2551). *หลักและทฤษฎีการสอบสวน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.

หน้า 10.

⁶⁶ จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 65. หน้า 117.

ทฤษฎีหลักค้นหาความจริง หมายถึง การค้นหาข้อเท็จจริงหรือหลักฐานของคดีเพื่อให้ได้ข้อยุติธรรมตามความเป็นจริง ซึ่งไม่ว่าข้อเท็จจริงหรือหลักฐานนั้นจะเป็นผลดีหรือผลร้ายต่อผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนต้องค้นหามาเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาทฤษฎีหลักค้นหาความจริง แบ่งออกเป็น 6 กรณี⁶⁷ ดังต่อไปนี้

1) การฟังความทุกฝ่าย เป็นการค้นหาความจริงทุกด้านไม่ว่าฝ่ายผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้ต้องหา รวมทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ หรือพยานเอกสาร อันเป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งเป็นคุณหรือโทษของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นการกระทำที่ถูกต้อง ตามหลักนิติรัฐเพื่อให้ได้มาซึ่งความถูกต้องชอบธรรม และมีมูลความจริงของคดี ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการสอบสวนคดีอาญา

2) การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ละเอียด เป็นการค้นหาความจริงที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพื่อหาร่องรอยและพยานหลักฐานต่างๆ ทางคดีที่อยู่ในที่เกิดเหตุ เพื่อใช้เป็นขั้นการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้

3) การตรวจพิสูจน์หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่มีความมั่นคงและแน่นอน หากที่ฝ่ายใดจะพิสูจน์หักล้างได้โดยง่าย เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าอยู่ในตัวเอง ถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดและมีน้ำหนักในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลเป็นอย่างดี

4) การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ มีความสำคัญในการค้นหาความจริง หากเป็นความจริงตามที่รับสารภาพจะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับพยานหลักฐานอื่นๆ จึงเชื่อว่าผู้ต้องหากระทำโดยความสมัครใจ

5) การจัดให้พยานหรือผู้เสียหายทำการชี้ตัวผู้ต้องหาในทันที เป็นการค้นหาความจริงอีกอย่างหนึ่ง กรณีผู้เสียหายหรือประจักษ์พยาน รู้จักผู้ต้องหาแต่ไม่คุ้นเคย หรือไม่รู้จักมาก่อนแต่เห็นอีกครั้งสามารถจำได้ หากจับตัวผู้ต้องหาได้และจัดให้มีการชี้ตัวในทันทีเป็นการยืนยันการกระทำผิดของผู้ต้องหา เมื่อพิจารณากับพยานหลักฐานอื่นแล้วมีเหตุผลสอดคล้องกันทำให้มีน้ำหนักการรับฟังพยานหลักฐานของศาลได้ดี

6) การใช้วิธีการสืบสวนก่อนการกระทำความคิดเกิดขึ้น เป็นการเตรียมการหาพยานหลักฐานไว้ก่อนเนื่องจากความผิดบางประเภทผู้กระทำผิดใช้วิธีการที่สลับซับซ้อนหรือเทคโนโลยีทันสมัย มีเครือข่ายเชื่อมโยงเป็นขบวนการ ในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งยากต่อการแสวงหาหลักฐานเมื่อมีความผิดเกิดขึ้นแล้วจึงใช้วิธีการสืบสวนก่อนการกระทำเกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนหรือเชื่อมโยงกับพยานหลักฐานที่ได้ขณะมีความผิดเกิดขึ้น

⁶⁷ จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 65. หน้า 223.

2.4.3 ทฤษฎีหลักเหตุผล (Rational Theory)

พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมเข้ามานั้นต้องคำนึงถึงความเป็นเหตุเป็นผลของพยานหลักฐานที่ได้มาดังกล่าวต้องเป็นพยานที่มีมูลความจริงหรือสามารถค้นหาความจริงโดยมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องต้องกันของคดีด้วย⁶⁸

ทฤษฎีหลักเหตุผล หมายถึง ความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันของพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาชอบด้วยกฎหมาย โดยมีความเชื่อมโยงสอดคล้องต้องกันอันทำให้เชื่อได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่มีมูลความจริงและสามารถรับฟังได้ดี ทฤษฎีหลักเหตุผล แบ่งออกได้ 3 กรณี⁶⁹ คือ

1) เหตุผลธรรมดา (Normal Rational) หมายถึง เหตุผลธรรมดาทั่วไปซึ่งวิญญูชนหรือบุคคลทั่วไปย่อมรู้และเข้าใจสิ่งนั้นหรือเหตุผลนั้นๆ โดยไม่ต้องมีความรู้หรือความชำนาญเป็นพิเศษแต่อย่างใด

2) เหตุผลทางวิทยาการ (Scientific Rational) หมายถึง เหตุผลตามหลักวิทยาการหรือวิทยาศาสตร์ ซึ่งบุคคลธรรมดาไม่สามารถให้ความเห็นได้จะให้เหตุผลหรือความเห็นได้เฉพาะผู้มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ

3) เหตุผลทางจิตวิทยา (Psychology Rational) หมายถึง เหตุผลที่อาศัยการวินิจฉัยวิเคราะห์ทางจิตวิทยา ซึ่งต้องมองถึงภาวะแห่งจิตใจของบุคคลเข้ามาช่วยในการกลั่นกรองมูลคดีและชี้แจงน้ำหนักพยาน

กล่าวโดยสรุป กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานหากมิได้ปฏิบัติหรือละเลยต่อหลักค้นหาความจริงแล้ว สิทธิและเสรีภาพของ ผู้เสียหาย และผู้ต้องหาอาจถูกกระทบกระเทือน และผู้กระทำความผิดที่แท้จริงอาจหลุดรอดจากการถูกลงโทษตามกฎหมายผลสุดท้ายคือความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายอาญา ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อระบบการดำเนินคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรม

2.5 แนวคิดเรื่องความยินยอมในการตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

การตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้น นับเป็นกระบวนการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาอันเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม การตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์กับผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญานั้น เป็นกระบวนการที่เข้าไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เป็นการกระทำกับเนื้อตัวและร่างกายของบุคคล ซึ่งถือเป็นการ

⁶⁸ จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 65. หน้า 75.

⁶⁹ จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 65. หน้า 76.

แสวงหาพยานหลักฐาน จากร่างกายผู้ถูกกล่าวหาอย่างหนึ่ง ดังนั้น ความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหา จึงมีความสัมพันธ์กับการตรวจพิสูจน์ โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อย่างใกล้ชิด ซึ่งจะทำให้การตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย และไม่ถือเป็นการกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกล่าวหา จากความสัมพันธ์ระหว่างความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหากับการตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ จึงควรศึกษาถึงแนวคิดดังกล่าว⁷⁰

2.5.1 แนวคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับกระบวนการยุติธรรม

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน รัฐจะเข้าไปแทรกแซงหรือกระทำการใด อันเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ได้ การกระทำที่ถือว่าเป็นการขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น หมายความว่า การกระทำใดก็ตามที่กระทำไปแล้วทำให้บุคคลเปรียบเสมือนเป็นวัตถุชิ้นหนึ่ง ดังนั้น รัฐจะต้องไม่กระทำการใดที่ถือว่าบุคคลใดเป็นเพียงวัตถุชิ้นหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติต่อบุคคลในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ไม่เฉพาะแต่รัฐเท่านั้นที่มีหน้าที่ดังกล่าว แต่หมายรวมถึงมนุษย์ทุกคนด้วยที่มีหน้าที่ที่จะไม่กระทำการอันเป็นการขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นด้วย⁷¹

กระบวนการยุติธรรมนับเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ ดังนั้น ในการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม กระบวนพิจารณาต่างๆ ต้องเป็นกระบวนการที่ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล โดยเฉพาะผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา⁷²

กระบวนการยุติธรรมที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีข้อพิจารณา 2 ประการ คือ ข้อพิจารณาในแง่ของกระบวนการพิจารณาและข้อพิจารณาในแง่ของเนื้อหาของการพิจารณา⁷³

ข้อพิจารณาในแง่ของกระบวนการพิจารณา กระบวนพิจารณาที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นต้องเป็นกระบวนการพิจารณาที่ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาไม่เป็นเพียงวัตถุชิ้นหนึ่งเท่านั้นแต่ต้องสามารถแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งข้อกล่าวหาของตนได้ และมีสิทธิที่จะนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อกล่าวหาอ้างของตนเองได้

⁷⁰ บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). *หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 85.

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 86.

⁷² กมลชัย รัตนสากวงศ์. (2537). *พื้นฐานความรู้กฎหมายปกครองเยอรมัน*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 109 – 110.

⁷³ บรรเจิด สิงคะเนติ. *อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 70*. หน้า 112.

ในการจับกุม คမ်းขัง การสอบสวน หรือการกระทำการใดๆ ที่กระทบต่อเสรีภาพของบุคคล จึงต้องเป็นไปตามกระบวนการที่ถูกต้อง หรือสุจริตกระบวนการ (Due Process of Law) นั้นเอง

ดังนั้น ในกระบวนการพิจารณาทุกขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ประกอบด้วยเสมอ

ข้อพิจารณาในแง่ของเนื้อหาของการพิจารณา ในการพิพากษาอรรถคดีของศาลนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยเช่นกัน เนื่องจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึง ศาลจึงเป็นองค์กรที่สำคัญในการปกป้องศักดิ์ศรีของมนุษย์โดยเฉพาะในกรณีที่มีการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยเฉพาะในกรณีที่มีกฎหมายกระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพกฎหมายฉบับนั้นย่อมไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

2.5.2 การตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์กับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิในชีวิตและร่างกายของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาและจากแนวคิดของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์การตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นจะต้องไม่เป็นการกระทำที่เปรียบเสมือนผู้ถูกกล่าวหาเป็นเพียงวัตถุของการตรวจพิสูจน์เท่านั้น แต่ต้องให้สิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์คนหนึ่งด้วย⁷⁴

การตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการค้นหาความจริงในคดี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นกระบวนการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี หากกระบวนการดังกล่าวกระทำไปโดยการบังคับทางกายภาพหรือโดยวิธีการบังคับทางจิตใจที่ดี ย่อมมีผลทำให้ผู้ถูกกล่าวหาในคดีได้รับการปฏิบัติเป็นเพียงวัตถุของกระบวนการค้นหาความจริงของรัฐเท่านั้น ดังนั้น ในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีของกระบวนการยุติธรรมนั้นจึงต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยเสมอ โดยไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องตกอยู่ในฐานะเป็นเพียงวัตถุชิ้นหนึ่งของกระบวนการเท่านั้น⁷⁵

ทั้งนี้ เพื่อมิให้การตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์กับผู้ถูกกล่าวหาเป็นการทำลายคุณค่าในตัวมนุษย์หรือบุคคลอันเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น จึงต้องคำนึงถึงสิทธิต่างๆ ของผู้ถูกกล่าวหาก่อนที่จะมีการตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งกระทบต่อเนื้อตัว ร่างกาย ของผู้ถูกกล่าวหา เช่น ความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหา

⁷⁴ น้ำแท้ มีบุญสร้าง. (2550). ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. *วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 19(1). หน้า 100 – 102.

⁷⁵ น้ำแท้ มีบุญสร้าง. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 74. หน้า 102.

เป็นต้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยก็ได้คำนึงถึงสิทธิในข้อนี้ด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา 131/1 และมาตรา 244/1 ที่ได้กำหนดเงื่อนไขการตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาหรือจำเลยเสียก่อนจึงจะสามารถทำการตรวจพิสูจน์ได้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องหาหรือจำเลยอันเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งจะกระทำได้เมื่อมีกฎหมายให้อำนาจเท่านั้น หากไม่มีกฎหมายให้อำนาจแล้วย่อมอาจเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้น ในการตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จึงจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหาด้วย เพื่อมิให้การตรวจพิสูจน์ดังกล่าวไปกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2.5.3 ความยินยอมกับการตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

ความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหา นั้นมาจากแนวคิดเรื่องความยินยอมไม่ทำให้เป็นละเมิด (Volenti non Fit Injuria) อันเป็นหลักกฎหมายทั่วไป ซึ่งหมายความว่า ความยินยอมของผู้เสียหายเป็นผลให้การกระทำผิดของผู้กระทำไม่มีความผิดกล่าวอีกนัยหนึ่ง บุคคลซึ่งยอมต่อการกระทำอย่างหนึ่ง หรือบุคคลที่เข้าเสี่ยงภัยยอมรับความเสียหาย จะฟ้องคดีเกี่ยวกับการกระทำหรือความเสียหายนั้นมิได้ และความยินยอมทำให้ผู้กระทำความเสียหายไม่ต้องรับผิดชอบสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น และถือว่าไม่มีการละเมิดเกิดขึ้นเลยทีเดียว⁷⁶

นอกจากนี้ผู้กระทำยังไม่มีความผิดอาญาอีกด้วยหากเป็นความยินยอมอันบริสุทธิ์และไม่ขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดี⁷⁷

ดังนั้นเมื่อการตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นการกระทำที่กระทบต่อร่างกายอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพแล้ว อันส่งผลถึงการกระทำในลักษณะที่เปรียบเสมือนผู้ถูกกล่าวหาเป็นเพียงวัตถุแห่งการกระทำ จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหา เพื่อมิให้การตรวจพิสูจน์เป็นการละเมิดต่อผู้ถูกกล่าวหาตนเอง สำหรับหลักเกณฑ์การให้ความยินยอมนั้น มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้⁷⁸

1) เป็นความยินยอมอันบริสุทธิ์ หมายความว่า ต้องไม่มีการหลอกลวง หรือสำคัญผิด หรือข่มขู่ ด้วยประการใดๆ

⁷⁶ บรรเจิด สิงคะเนติ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 70. หน้า 124.

⁷⁷ ไพจิต ปุญญพันธ์. (2516). ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความยินยอมของผู้เสียหาย *คู่มือ*, 20(1) หน้า 7 - 16.

⁷⁸ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2549). *กฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จีระวิชาการพิมพ์. หน้า 416.

2) ความยินยอมนั้นต้องไม่ขัดต่อความสำนึกในศีลธรรมอันดี ต้องพิจารณาตามความรู้สึกของบุคคลทั่วไปในท้องที่และเวลาที่เกิดการกระทำนั้น

3) เป็นความยินยอมที่มีอยู่จนถึงขณะกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดหมายความว่า ไม่มีการบอกเลิกความยินยอมนั้น หากมีการบอกเลิกแล้วยังมีการกระทำต่อไป การกระทำนั้นย่อมเป็นความผิด

ในการตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้น เจื่อนใจเรื่องความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจื่อนใจที่ในแต่ละประเทศจะกำหนดว่าจำเป็นต้องมีหรือไม่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณากฎหมายในประเทศที่เคารพต่อสิทธิส่วนตัวของบุคคลหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น สหราชอาณาจักร อเมริกา ฝรั่งเศสและเยอรมัน นั้นมีกฎหมายที่ให้อำนาจตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งในแต่ละประเทศนั้นย่อมมีหลักเกณฑ์และเหตุผลที่แตกต่างกันไปในเรื่องความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้น แม้การตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหา โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะไม่ได้ ได้รับความยินยอมจากผู้ถูกกล่าวหาก็ตาม การตรวจพิสูจน์นั้นอาจไม่เป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็ได้หากการตรวจพิสูจน์นั้นมีความจำเป็นและมีเหตุอันสมควรเพียงพอ⁷⁹

จะเห็นได้ว่า การที่กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องให้ความยินยอมก่อนการตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อเป็นการป้องกันและปกป้องผู้ถูกกล่าวหาให้มีการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อย่างไรก็ตาม หากมีความจำเป็นและมีเหตุอันสมควรที่จะต้องทำการตรวจพิสูจน์ผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ย่อมสามารถตรวจพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ได้แม้จะไม่ได้แม้จะไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้ถูกกล่าวหาก่อนก็ตามและไม่เป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติกฎหมายในประเทศต่างๆ จากแนวคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กรณีการเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่กระทบต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องถูกนำมาใช้เป็นหลักในการรวบรวมพยานหลักฐาน ทำให้เกิดปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในคดีที่มีอัตราโทษไม่เกิน ๓ ปี เมื่อผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง จึงมีผลต่อการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนในการเลือกรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ประกอบกับอัตราโทษที่ไม่เกิน ๓ ปี พนักงานสอบสวนสามารถใช้ดุลยพินิจในการเลือกที่จะไม่รวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากเนื้อตัวของผู้ต้องหา, ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งอาจจะเป็นช่องว่างของกฎหมายทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อคู่กรณีได้

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 417.

2.6 กรณีตัวอย่างการใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี

2.6.1 คดีเซอร์รี่ แอน

คดีนี้สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้ เมื่อวันที่ 25 ก.ค. พ.ศ. 2529 ชาวบ้านพบศพ น.ส.เซอร์รี่ แอน ดันแคน วัย 16 ปี สาวลูกครึ่งไทย-อเมริกา บริเวณป่าแสม ต.บางปูใหม่ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ จากการชันสูตรพลิกศพพบว่า น.ส.เซอร์รี่ แอน ถูกตีที่ท้ายทอยด้วยของแข็งเป็นรอยช้ำที่กะโหลก และที่หน้าแข้งและเสียชีวิตเพราะขาดอากาศหายใจ จากการถูกบีบรัดคอ ก่อนนำศพทิ้งลงน้ำ ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจนำหมายศาลเข้าจับกุม นายวินัย ชัยพานิช ซึ่งมีความเกี่ยวข้องทางรัฐสาวคบหากับผู้ตายและภรรยาของนายวินัยเคยมีปัญหาทะเลาะกับผู้ตาย จากนั้นได้เข้าจับกุมลูกน้องของนายวินัย ในข้อหาร่วมกันฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย ซึ่งผู้ต้องหาทั้งหมดให้การปฏิเสธ ต่อมาเมื่อวันที่ 8 มี.ค. พ.ศ. 2536 ศาลฎีกามีคำสั่งพิพากษายกฟ้องจำเลยทั้งหมด ตามคำพิพากษาที่ 768/2536 ต่อมามีการรื้อฟื้นคดีขึ้นมาใหม่ ในวันที่ 11 ต.ค. พ.ศ. 2538 นายวินัย ได้เข้าร้องเรียน เนื่องจาก พ.ต.ท.กล้าเลิศ ธรรมนิธา รอง ผกก.สมุทรปราการ ผู้รับผิดชอบคดีมีความสัมพันธ์กับภรรยาของนายวินัย คือ น.ส. สุวิบูลย์ พัฒน์พงษ์พานิช ซึ่งเคยมีเรื่องหึงหวงกัน จนได้ข้อมูลมาว่าผู้ต้องหาทั้งหมดเป็นแพะ จึงยื่นเรื่องต่อพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา จากนั้นจึงได้ออกหมายจับผู้ต้องหา ในที่สุดศาลได้ตัดสินลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องและเมื่อวันที่ 7 ส.ค. พ.ศ. 2540 ญาติของผู้เป็นแพะ ยื่นฟ้องกรมตำรวจ เรียกร้องค่าเสียหายกรณีจับกุมดำเนินคดีผู้บริสุทธิ์จนถูกจำคุก และศาลแพ่งพิพากษาให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จ่ายเงินสินไหมทดแทนแก่อดีตจำเลยและผู้เกี่ยวข้อง 7 คน จำนวนรวม 26,038,000 บาท พร้อมกับดำเนินคดีอาญากับ พ.ต.อ.มงคล ศรี โทธิ์ กับพวกรวม 6 คน ในความผิด ป.วิอาญา มาตรา 157 และ มาตรา 200 ส่วน พ.ต.อ.มงคล มีความเห็นว่ากระทำผิดร้ายแรง จึงมีคำสั่งไล่ออกจากราชการตั้งแต่ปี 2542 ซึ่งได้หลบหนีไปสหรัฐฯ และปัจจุบันยังจับกุมตัวไม่ได้⁸⁰

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนใช้อำนาจดุลยพินิจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ในการรวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหา การใช้ดุลยพินิจในการเลือกพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาในจำนวนสอบสวนซึ่งอาจส่งผลต่อการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาบทบัญญัติแห่งมาตรา 131 บัญญัติไว้ ดังนี้ “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามหาเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา”

⁸⁰ ข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2557). *เปิดโปงกลจับแพะ แฉสารพัดทรมานโหด EP.1 ย้อนรอยที่สุด 'แพะ' ในตำนาน!*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/462183>. [2562,20 ตุลาคม].

2.6.2 คดีฆาตกรรม แพทย์หญิง ศัสพร บุญเกษมสันติ

คดีนี้สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า เมื่อวันที่ 23 ก.พ. พ.ศ. 2544 นพ.วิสุทธิ บุญเกษมสันติเข้าแจ้งความกับพนักงานสอบสวนสน.พญาไทว่า พญ.ศัสพรภรรยาหายตัวไป ในทางสอบสวนเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่า นพ.วิสุทธิเป็นคนสุดท้ายที่พบกับพญ.ศัสพร โดยไปรับประทานอาหารกลางวันด้วยกันจากซึ่งบันทึกภาพได้จากกล้องโทรทัศน์วงจรปิดที่นพ.วิสุทธิเดินประคองภรรยาที่มีอาการสะลึมสะลือคล้ายถูกมอมยา นอกจากนี้ นพ.วิสุทธิมีปัญหาขัดแย้งกับภรรยาถึงขั้นฝ่ายหญิงต้องฟ้องหย่าและร้องเรียนเรื่องพฤติกรรมต่อแพทย์สภาซึ่งอาจเป็นเหตุจูงใจให้นพ.วิสุทธิโกรธแค้นจนต้องลงมือฆ่า ต่อมาเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานเข้าตรวจสอบห้องพักพบคราบเลือดอยู่ในห้องน้ำและอ่างล้างหน้าและเมื่อตรวจสอบภายในบ่อเกรอะของอาคารพบเศษชิ้นเนื้อของมนุษย์จำนวนมากถูกชำแหละทิ้งเอาไว้ทำให้ชุดสอบสวนคลี่คลายคดีมั่นใจเป็นคดีฆาตกรรม ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าควบคุมตัวนพ.วิสุทธิมาสอบปากคำ แต่นพ.วิสุทธิกลับปฏิเสธทุกคำถาม แต่ต่อมาพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องนพ.วิสุทธิ โดยให้เหตุผลว่าคดีไม่มีประจักษ์พยานและไม่มีศพผู้ตายทำให้นาย โชติวัฒน์ เชนฐ์บิดาของผู้ตายยื่นฟ้องคดีด้วยตนเองในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ความผิดฐานซ่อนเร้นทำลายศพ ความผิดฐานกักขังหน่วงเหนี่ยวและความผิดฐานปลอมเอกสารจนเมื่อศาลเห็นคว่าคดีมีมูลและมีคำสั่งประทับฟ้องแล้ว ต่อมาพนักงานอัยการจึงขอเป็น โจทก์ร่วม ในคดี

คดีนี้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 7 มี.ค. พ.ศ.2546 ให้ประหารชีวิตนพ.วิสุทธิ แม้คดีไม่มีประจักษ์พยานเห็นในขณะลงมือฆ่าแต่พยานแวดล้อมกรณีรวมทั้งหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสอดคล้องเชื่อมโยงเป็นชั้นเป็นตอนมีน้ำหนักให้ศาลเชื่อ โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้ฆ่าผู้ตายจริงต่อมาศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 4 ก.ค.พ.ศ.2548 ยืนตามศาลชั้นต้นและศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาวันที่ 26 ก.ค.พ.ศ.2550 ที่ผ่านมายืนตามศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ให้ประหารชีวิตนพ.วิสุทธิภายหลังถูกศาลฎีกาพิพากษาประหารชีวิตนพ.วิสุทธิขอยื่นถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษและได้รับ โปรดเกล้าฯพระราชทานอภัยโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิต^๑

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ไม่มีประจักษ์พยานคนใคร่เห็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น ศาลก็สามารถนำผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มารับฟังพิพากษาลงโทษจำเลยได้ เนื่องจากเมื่อนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาพิจารณาประกอบกับพยานหลักฐานอื่นแล้ว หากมีน้ำหนักมั่นคงเพียงพอที่ทำให้ศาลเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ศาลย่อมสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ดังนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า

^๑ ข่าว mgronline. (2550).ข่าวเด่น!! ปัดฉาคดี “ หมอวิสุทธิ ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<https://mgronline.com/crime/detail/9500000155156>. [2562,23 กรกฎาคม].

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อดุลพินิจการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลเพื่อพิจารณาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดตามที่ถูกฟ้องหรือไม่

2.6.3 คดีฆาตกรรม นางสาวฮานนาห์ วิกเตอร์เรีย วิทเธอร์จิด และนายเดวิด วิลเลียม มิลเลอร์

ข้อเท็จจริงคดีนี้สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ 15 ก.ย. พ.ศ. 2557 พบศพ 2 นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรบนเกาะเต่าโดยในที่เกิดเหตุพบหลักฐานสำคัญคือก้นบุหรี่ยี่ห้อแอลเอ็มที่พบในที่เกิดเหตุเมื่อตรวจสอบก็พบว่าเป็นดีเอ็นเอเดียวกับอสุจิที่พบในร่างของ น.ส.ฮานนาห์ ผู้ตาย ซึ่งเป็นดีเอ็นเอของชาวเอเชีย พนักงานสอบสวนจึงทำการสอบสวนลูกจ้างในสถานประกอบการเกาะเต่าพร้อมเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอแต่ไม่พบดีเอ็นเอที่ตรงกับที่พบในก้นบุหรี่และอสุจิ จนกระทั่งพบชาย 3 คนประกอบด้วยนายเวฟิวหรือวินนายชอลินหรือโซเรนและนายเมาซึ่งให้การทวน เนื่องจากไม่มีหลักฐานก็จำเป็นต้องปล่อยตัวไปชั่วคราวต่อมานายเวฟิวเดินทางออกจากเกาะเต่าทันที เจ้าหน้าที่จึงนำตัวมาสอบสวน จนกระทั่ง นายเวฟิวรับสารภาพและชี้คทอคว่านายชอลินร่วมลงมือด้วยแต่นายเมากลับห้องพักไปก่อน นอกจากนี้ ในกล้องวงจรปิด พบว่า นายเมาเป็นคนเดินไปซื้อบุหรี่ยี่ห้อดังกล่าวจากร้านสะดวกซื้อก่อนแบ่งให้เพื่อนๆสูบแล้วทิ้งไว้ เมื่อตรวจสอบดีเอ็นเอของทั้งคู่ตรงกับก้นบุหรี่ในที่เกิดเหตุ

ศาลชั้นต้น พิพากษาลงโทษจำเลย โดยศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานเห็นว่าจุดที่จำเลยทั้งสองนั่งอยู่ไม่ไกลจากที่เกิดเหตุสามารถมองเห็นผู้ตายทั้งสองเดินไปที่เกิดเหตุได้แพทย์ตรวจและผ่าศพผู้ตายทั้งสองพบดีเอ็นเอของคนร้ายมากกว่า 1 คนในช่องคลอดและช่องทวารหนักของผู้ตายที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบดีเอ็นเอของจำเลยทั้งสองพบว่าดีเอ็นเอจากคราบอสุจิในช่องคลอดผู้ตายที่ 2 ตรงกับดีเอ็นเอของจำเลยทั้งสอง และเป็นการส่งตรวจทันทีทันใดเจ้าหน้าที่ไม่มีโอกาสเอาอสุจิที่อยู่ในร่างกายส่วนลึกของทั้งสองไว้ในช่องคลอดผู้ตาย อีกทั้งพยานผู้เชี่ยวชาญระบุว่าพบบาดแผลลึกขนาดที่มุมล่างของปากช่องคลอดมีเลือดซึมออกมาแสดงว่าผู้ตายที่ 2 ถูกข่มขืนกระทำชำเราขณะที่ยังมีชีวิตจนสำเร็จความใคร่มีพฤติกรรมสมคบคิดร่วมกันผลัดเปลี่ยนกันข่มขืน จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่นที่มีใช้ภริยาตนอันมีลักษณะ โทรมหญิง เมื่อพิจารณาบาดแผลที่ศีรษะและใบหน้าผู้ตายที่ 2 พบเป็นบาดแผลฉกรรจ์ที่มีลักษณะเข้ารอบกันได้กับใบจอบและสันจอบของกลางและพบคราบโลหิตของผู้ตายที่ 2 ยิ่งทำให้ไม่มีข้อสงสัยใดๆเลยว่าจะจอบของกลางจะไม่ใช่อาวุธสังหาร ซึ่งบาดแผลดังกล่าวเกิดขึ้นหลังการข่มขืนยอมเป็นข้อเท็จจริงที่เห็นได้ชัดว่าเป็นพฤติการณ์ที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงจนไม่อาจฟังเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากจำเลยทั้งสองเป็นคนร้ายใช้จอบของกลางเป็นอาวุธทุบตีและฟันผู้ตายที่ 2 พฤติการณ์แห่งคดีรับฟังได้ว่าหลังจากจำเลยทั้งสองร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราผู้ตายที่ 2 แล้วใช้จอบของกลางตีและฟันผู้ตายที่ 2 หลายครั้งจนเป็นแผล

ฉีกถึงฐานสมองกระดูกหน้าผากเข้าตาซ้ายแตกยุบผิดรูปจึงเป็นการกระทำโดยมีเจตนาฆ่า เพื่อปกปิดความผิดอื่น ข้ออ้างจำเลยทั้งสองเรื่องรายงานผลดีเอ็นเอล่ามภาษาพม่าการจัดหาทนายชั้น สอบสวนหรือที่ระบุว่าถูกทำร้ายร่างกายและถูกรังแกให้รับสารภาพในชั้นจับกุมจำเลยไม่มี พยานหลักฐานใดๆมานำสืบมีลักษณะเป็นคำกล่าวอ้างลอยๆ ไม่ใช่สาระทำให้ผลดีเอ็นเอไม่มี น้ำหนักหรือส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลเปลี่ยนแปลงไป การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลาย กรรมต่างกันให้โทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิด โดยฐานร่วมกันฆ่าผู้ตายที่ 1 ให้ประหารชีวิต จำเลยทั้งสองฐานร่วมกันฆ่าผู้ตายที่ 2 เพื่อปกปิดความผิดของตนให้ประหารชีวิตจำเลยทั้งสอง ฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราลักษณะ โทรมหญิงให้จำคุกทั้งสอง 20 ปีฐานลักทรัพย์จำคุกจำเลยที่ 2 เป็นเวลา 2 ปีแต่รับสารภาพจำคุก 1 ปี 6 เดือนฐานเข้าเมืองผิดกฎหมายจำคุก 6 เดือนฐานอยู่ใน ราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตจำคุก 6 เดือนจำเลยที่ 2 รับสารภาพเหลือจำคุกฐานละ 3 เดือน เมื่อลงโทษประหารชีวิตจำเลยทั้งสองแล้วก็ไม่อาจนำโทษจำคุกในความผิดกระทงอื่นของจำเลย ทั้งสองมารวมอีกได้คงให้ประหารชีวิตจำเลยทั้งสองสถานเดียวให้คืนจอบของกลางแก่เจ้าของกับ ให้จำเลยที่ 2 ใช้จ่ายค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลาง 15,000 บาทแก่ทายาทของผู้ตายที่ 1 ต่อมาศาล อุทธรณ์ภาค 8 พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น และพิพากษาให้ประหารชีวิตนายชอลินจำเลยที่ 1 และ นายเวฬิวจำเลยที่ 2 ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา⁸²

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นคดีสะเทือนขวัญที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นคดีที่ประชาชน โดยทั่วไป ทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในวง กว้างว่า คดีนี้ตำรวจจับผู้ต้องหาชาวพม่า จำนวน 2 คน เป็นแพะในคดี จนเกือบบานปลายเป็น ประเด็นทางการเมือง แต่ด้วยการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ทำให้ข้อเท็จจริง ในคดีปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้นและพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งเป็นพยานหลักฐานทาง วิทยาศาสตร์ ทำให้มีน้ำหนักมั่นคงและน่าเชื่อถือ จนนำไปสู่คำพิพากษาของศาลชั้นต้นลงโทษ ประหารชีวิตจำเลยทั้งสองคน และ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตาม

2.6.4 คดีฆาตกรรม เด็กหญิง อายุ 4 ขวบ ที่ จว.เลย

คดีนี้มีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า เมื่อวันที่ 5 ก.พ. พ.ศ. 2556 เวลากลางวัน ถึงเวลากลางคืน ต่อเนื่องกันที่ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำเลยพราก ค.ญ.น้ำ (นามสมมติ) อายุ 4 ปี เศษ ไปจากตาซึ่งเป็นผู้ปกครอง โดยจำเลยพุดจาหลอกล่อว่าจะพาไปเดินเล่นและซื้อขนม เด็กหญิง จึงยินยอมไปด้วย แต่เมื่อเด็กหญิงต้องการกลับไปหาผู้ปกครอง จำเลยไม่ยอมให้กลับแล้วใช้กำลัง

⁸² ข่าวสดออนไลน์. (2560). *คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ประหาร 2 พม่า-เกาะเต่า ฆ่า 2 นักท่องเที่ยวผู้ดี ย้ำพยานหลักฐาน ชัดเจน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:https://www.khaosod.co.th/newspaper-column/news_241245. [2562,23 กรกฎาคม].

บีบบังคับลูกเด็กหญิงเข้าไปในป่าละเมาะห่างจากถนนใหญ่ประมาณ 400 เมตร ซึ่งจำเลยได้หวังเหนี่ยวเด็กหญิงไว้ไม่ให้ยอมให้กลับไปหาผู้ปกครอง อันเป็นการทำให้เด็กหญิงปราศจากเสรีภาพ และจำเลยได้กระทำชำเราเด็กหญิงจนสำเร็จความใคร่ โดยเด็กหญิงไม่ยินยอม และอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ จากนั้นจำเลยได้ฆ่าเด็กหญิงโดยทรมานหรือทารุณโหดร้าย ด้วยการใช้มือบีบคอทำให้ขาดอากาศหายใจ และถึงแก่ความตาย โดยในชั้นพนักงานสอบสวนจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้องแต่จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ลดโทษให้กระทงละกึ่งหนึ่ง คงจำคุก 4 ปี 6 เดือนในความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกิน 15 ปีไปเสียจากผู้ปกครอง จำคุก 25 ปีในความผิดฐานพยายามกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกิน 13 ปีและพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตฐานฆ่าผู้อื่น โดยให้นับโทษจำเลยต่อจากคดีหมายเลขแดง 990/2557 ที่ศาลจังหวัดพระโขนงพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต จำเลย ฐานฆ่าข่มขืนน้องการ์ตูนเด็กหญิงอายุ 6 ปี บริเวณป่าใกล้สถานีรถไฟฟ้าบีทีเอสแบร์ริง

ต่อมาศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนปรึกษาหารือกันแล้วเห็นว่า แม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานที่เห็นการกระทำของจำเลยกระทำผิดมาเบิกความเป็นพยาน แต่โจทก์มีบันทึกคำให้การของจำเลยในชั้นสอบสวนที่ให้การรับสารภาพว่า ตามวันเวลาที่เกิดเหตุ จำเลยพาผู้เสียหายเดินออกจากงานกาชาดจนถึงป่าละเมาะที่เกิดเหตุแล้วได้ใช้กำลังบีบคอผู้เสียหายจนสลบ และกระทำชำเราจนสำเร็จความใคร่แล้วฆ่า ซึ่งคำให้การดังกล่าวได้เป็นการกล่าวถึงขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบโดยละเอียด หากที่พนักงานสอบสวนจะจัดทำบันทึกให้การเพื่อปรักปรำจำเลยในเรื่องที่ไม่เป็นจริง ขณะเดียวกัน โจทก์ก็มีพนักงานสอบสวนมาเบิกความเป็นพยานรับรองว่าจำเลยให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ และลงลายมือชื่อต่อหน้าทนายความที่พนักงานสอบสวนจัดหาให้ แม้คำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยจะเป็นพยานบอกเล่าแต่โจทก์ก็มีพยานแวดล้อมทั้งผลการตรวจสอบกะโหลกศีรษะ โครงกระดูก เลื้อ กางเกงและรองเท้าแตะของผู้เสียหายที่ได้มีการตรวจหาสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ ซึ่งมีเหตุผลรับฟังได้ว่าตามวันเวลาที่เกิดเหตุ จำเลยได้พรากผู้เสียหายไปจากผู้ปกครอง ซึ่งแม้จำเลยจะไม่ได้สอดใส่อวัยวะเพศเข้าไปในอวัยวะเพศผู้เสียหาย แต่ก็ถือว่าจำเลยได้ลงมือชำเราแล้ว ส่วนที่จำเลยได้ใช้กำลังบีบคออย่างแรง แล้วใช้เทปกาวยึดปากพันทับศีรษะ ปากและคองผู้เสียหายขาดอากาศหายใจนั้นก็เป็นการกระทำต่อผู้เสียหายให้เสียชีวิตโดยทรมานและทารุณโหดร้ายเพื่อปกปิดการกระทำของจำเลย ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำคุก 8 ปี โดยให้เพิ่มโทษกึ่งหนึ่งเป็นเวลา

อีก 4 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 93 (10) รวมจำคุก 12 ปี แต่จำเลยให้การรับสารภาพ จึงเห็นควรลดโทษให้กึ่งหนึ่ง⁸³

สำหรับคดีนี้ เป็นอีกหนึ่งคดีที่สะท้อนขวัญคนไทยทั่วประเทศ เนื่องจากเป็นคดีฆาตกรรม ต่อเนื่องจากคดีฆ่าข่มขืน น้องการ์ตูน โดยมีมือคนร้ายเพียงคนเดียว คือ นายหนุ่ย หรือติ่งต่าง ซึ่งรับว่าได้ลงมือ ฆ่าข่มขืนเด็กมาแล้วหลายราย ซึ่งนายหนุ่ย หรือติ่งต่าง เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกตลอดชีวิต คดีความผิดทางเพศกับเด็กไปก่อนหน้านี้แล้ว 2 คดี ซึ่งรวมถึงคดีของน้องการ์ตูนด้วย สำหรับคดีนี้ แม้ไม่มีประจักษ์พยานมายืนยันการกระทำผิดของจำเลย แต่มีพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ คือผลการตรวจหาสารพันธุกรรมหรือ DNA ศาลจึงใช้ดุลยพินิจรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ประกอบกับพยานแวดล้อมอื่นและคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน จนนำไปสู่มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยอันแสดงให้เห็นว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพิสูจน์ความจริงในกระบวนการยุติธรรมทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วนจนสามารถจับกุมคนร้ายได้อย่างรวดเร็ว

⁸³ ข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2559). *ถูกตลอดชีวิต ‘หนุ่ย-ติ่งต่าง’ ฆาตกรต่อเนื่อง คดีฆ่าเรว-ฆ่า ค.ญ.4 ขวบที่เลย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/568296>. [2562,23 กรกฎาคม].